

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	JULKAISUAIKA		
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	Natura 2000		
ALUEEN NIMI	Merenkurkun maailmanperintöalue		
NATURA 2000-ALUEEN NIMI JA KOODI	Useita		
ALUEYKSIKKÖ	Pohjanmaan luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Siiri Tolonen, Ville Laurila, Päivi Tervonen		
JULKAISUN NIMI	Merenkurkun maailmanperintöalueen kulttuuriperintökohteiden täydennysinventointi 2010.		
TIIVISTELMÄ	<p>Nykyisellä luonnonsuojelualueella sijaitseva Sommarön linnakealue perustettiin ennen Talvisotaa, syksyllä 1939 ja se lakkautettiin vuosituhanteen vaihteessa. Linnakealueelta inventoitiin yhteensä 36 erillistä kohdetta. Suurin osa näistä oli erilaisia rakennusten jäänteitä. Asuinrakennusten tai parakkien jäänteitä inventoitiin 9, varastoja 8 ja muita rakennuksia 6. Pystyssä olevia rakennuksia oli vain kolme (asuinrakennus, niittyvaja ja autopaja), muut alueen kohteet oli purettu.</p> <p>Rakennusten lisäksi alueelta inventoitiin neljä tykinalustaa, tähystystornin jäänteet sekä kolme kallioon louhittua ammuskorsua tai bunkkeria. Inventoinnissa oli mukana myös muutama sekalaisempia kohteita, kuten laiturin ja vartiopaikkojen jäänteitä.</p> <p>Suuri osa kohteista ajoittuu alun perin Toisen Maailmansodan aikaan. Muut kohteet ajoittuvat Myös 1950–1960 –luvuille. Alueen varastoja on myös uusittu 1980-luvun tienoilla. Yhtään kohdetta ei ikänsä tai merkityksensä takia ole luokiteltu kiinteäksi muinaisjäännekseksi.</p>		
AVAINSANAT	Toinen maailmansota, linnakkeet, rannikkotykkistö		
MUUT TIEDOT			
SARJAN NIMI JA NUMERO			
ISSN	ISBN (NIDOTTU) ISBN (PDF)		
SIVUMÄÄRÄ	123 s.	KIELI	Suomi
KUSTANTAJA	PAINOPAIKKA		
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

1 JOHDANTO	3
2. KOHTEET	8
1. MUSTASAARI, BORGARÖREN 1	8
2. MUSTASAARI, SKOGSÖREN 1	11
3. MUSTASAARI, LILSKÄRET 1	14
4. MUSTASAARI, LILSKÄR 1	17
5. MUSTASAARI, LILSKÄR 2	19
6. MUSTASAARI, VARGIS 1.....	22
7. MUSTASAARI, VARGIS 2.....	25
8. MUSTASAARI, BJÖRKÖREN 1	27
9. MUSTASAARI, HÄSTSKÄRET 1	30
10. MUSTASAARI, HÄSTSKÄRET 2	33
11. MUSTASAARI, KRUTBÅDAN 1	37
12. MUSTASAARI, KRUTBÅDAN 2	40
13. MUSTASAARI, KRUTBÅDAN 3	43
14. MUSTASAARI, HYNDÖRFLADAN 1	46
15. MUSTASAARI, ÖSTERVIKEN 1.....	49
16. MUSTASAARI, ÖSTERVIKEN 2.....	52
17. MUSTASAARI, ÖSTERVIKEN 3.....	55
18. MUSTASAARI, STORÖREN 1	58
19. MUSTASAARI, STORÖREN 2	61
20. MUSTASAARI, STORÖREN 3	64
21. MUSTASAARI, RÖNNSKÄRS SUND 1.....	66
22. MUSTASAARI, ÖVERLILLBRUNN 1.....	69
23. MUSTASAARI, BREDÖRS KROKEN 1.....	73
24. MUSTASAARI, PER-OLSBÅDAN 1.....	76
25. MUSTASAARI, STORBRUNNEN 1	78
26. MUSTASAARI, FINNVIKFLADAN 1.....	81
27. MUSTASAARI, LAPPÖRARNA 1.....	84
28. MUSTASAARI, LAPPÖRARNA 2.....	88
29. MUSTASAARI, RÅSKÄRET 1	91
30. MUSTASAARI, HARREVFLADAN 1 LATO	94
3. TULKINTA JA JOHTOPÄÄTÖSET	97

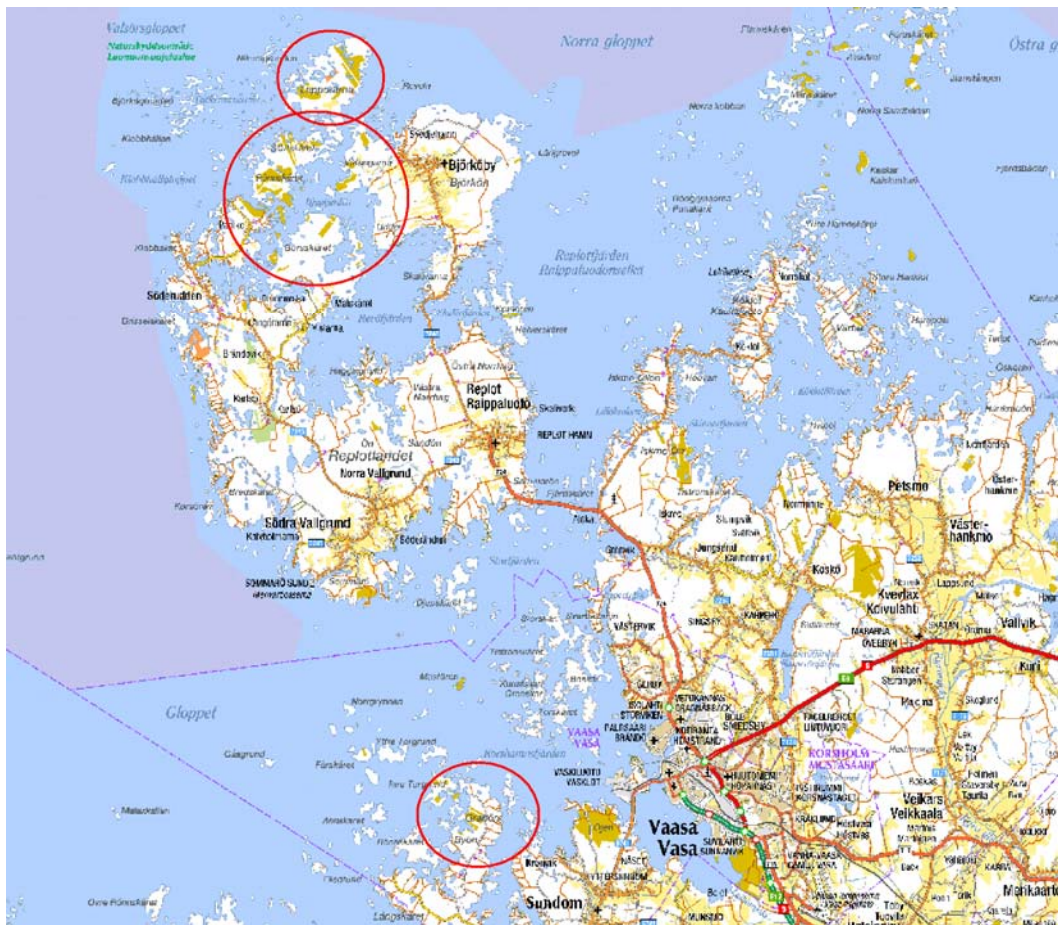
1 JOHDANTO

Inventointialueen kuvaus. Merenkurkun kokonaispinta-ala on 1281 km². Merenkurkun laaja saaristo koostuu mosaiikkimaisesti erämaisista metsäsaarista ja sisäsaariston sokkeloista sekä ulkosaariston karikoista ja luodoista mosaiikista.

Maankohoamisrannikon kulttuuriperintökohteet ovat aika nuoria. Merenkurkun saariston majakka ja luotsisaaret ovat kansainvälisesti arvokkaita kohteita. Lisäksi suurin osa saarista kuuluu Valtioneuvoston vuonna 2009 hyväksymään Valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (RKY 2009). Saarten arvo on rakentunut pitkällä aikavälillä hyvin monista eri tekijöistä.

Vähitellen merestä kasvavat saaret ja luodot ovat alun perin olleet tärkeitä kalastajien ja merenkulkijoiden tukikohtia. Saarissa on harjoitettu myös pienimuotoista maanviljelyä, lähinnä karjanhoitoa. Tästä kaikesta on nähtävissä jäänteitä, jotka tänä päivänä ovat alueen historiasta kertovia arvokkaita muinaismuistokohteita.

Sommarön alue on vanha rannikkotyöstön tukikohta. Rakennukset ja rakenteet on muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta purettu ja alue on siirretty Metsähallituksen hallintaan luonnonsuojelualueena. Tukikohdan alueen pinta-ala on noin 54 hehtaaria. Alue on Metsähallituksen omistamaa suojelualuetta.

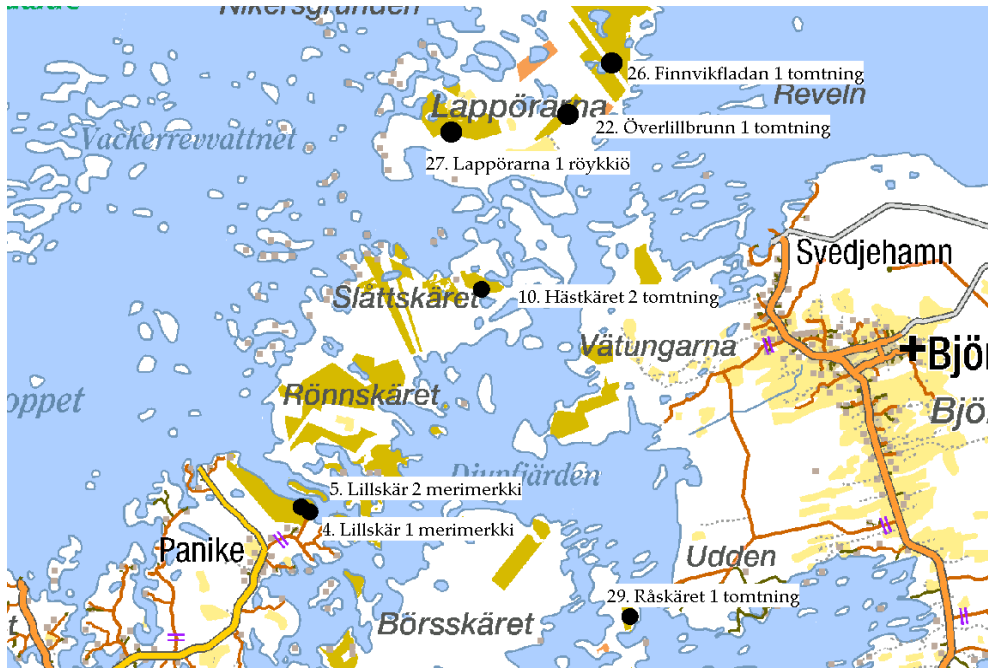

Kartta 1. Kesän 2010 maastotyöalueet. Metsähallituksen omistamat palstat värillisellä, yksityismaat valkoisella. (© Metsähallitus 2010, © Maanmittauslaitos 1/MYY/06).

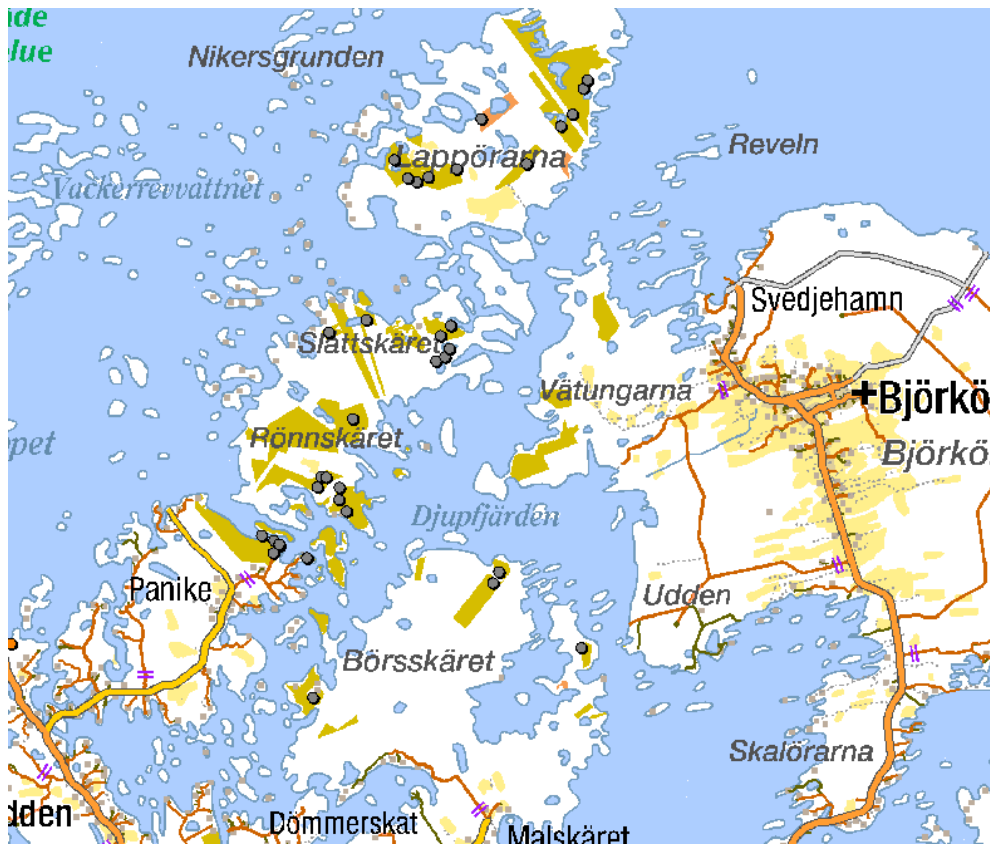

Kartta 2. Merenkurkun maailmanperintöalue

Kartta 3. Alueelta inventoidut kulttuuriperintökohteet Metsähallituksen palstoilla.

Kartta 4. Alueen muinaisjäännöksiä tulkitut kohteet

Inventointiprosessi. Merenkurkun maailmanperintöalueen Metsähallituksen hallinnoimia osia inventoitiin heinäkuun 2010 aikana. Työn tekijöinä olivat Metsähallituksen arkeologit Siiri Tolonen ja Ville Laurila. Maastotyöaika oli 7.7. – 21.7. Maailmanperintöalueen metsähallituksen osia on inventoitu jo aikaisemminkin (esim. Laurila 2007). Vuoden 2010 inventoinnissa pyrittiin saamaan alueesta kokonaiskuva ja kartoittamaan suurimmat alueen aukkopaikat. Esitöissä havaittiin suurimman osan tietoon tulevista kohteista ja muutenkin potentiaalisimmista alueista sijaitsevan Raippaluodon luoteisosan suuremmilla saarilla, jossa myös Metsähallituksen alueet eivät ole niin sirpaleisia kuin muualla. Oma raportti kirjoitettiin Raippaluodon eteläkärjen Sommarön linnakealueesta (Laurila & Tolonen 2010)

Inventoinnin ensimmäisessä vaiheessa käytiin läpi alueen historiaa koskevat teokset, kirjoitukset ja Metsähallituksen vanhat suunnitelmat sekä Museoviraston inventointiaineisto. Inventoinnin tausta-aineistoksi seulottiin myös aluetta koskevaa vanhaa kartta-aineistoa. Inventoinnin toinen vaihe muodostui kenttätöistä, jotka toteutettiin heinäkuun lopussa 2010. Kenttätöiden aikana tarkistettiin maastossa tausta-aineiston selvitysvaiheessa tulleet kohteet, sekä etsittiin uusia tuntemattomia kohteita. Suurin osa alueen maastosta käytiin jalkaisin läpi ja tarkastamattomia paikkoja löytyy vain paikallisesti. Inventointiprosessin kolmas vaihe käsitti raportin laatimisen ja löydettyjen kohteiden siirtämisen Metsähallituksen tietojärjestelmiin.

Aiemmin tunnetut kiinteät muinaisjäännökset. Alueella ei sijaitse aikaisemmin tunnettuja muinaisjäännöksiä. Lappörarnan lounaisosissa Metsähallituksen alueiden ulkopuolella sijaitsee kaksi kiinteää muinaisjäännöstä: historiallisen ajan eräsija sekä jatulintarha, kokonaisuus jossa on röykkiö ja kummelin pohja.

Kohdekuvaukset. Kohdekuvaukset sisältävät Museoviraston edellyttämät tiedot kiinteistä muinaisjäännöksistä. Maanomistus- ja suojelutietoja ei ole erikseen merkitty, koska inventointialue on valtion maata ja suojeltua.

2. KOHTEET

1. MUSTASAARI, BORGARÖREN 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyypin tarkenne:	- (niittyviljelyn jäännökset)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 02
Koordinaatit:	x=7035 175, y=3208 961, z=2 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkitä:	ei merkintää
Pinta-ala:	16 m ²
Etäisyystieto:	9,4 km lounaaseen Björköbyn kirkosta

INVENTOINTI 2010

Aika:	7.7.2010
Valokuvat:	Borgarören 1_1–3, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännös sijaitsee Mustasaaren Börsskäretin länsiosassa Borgarörenin niemellä.

Taustatiedot

Lato on löytynyt luontotyyppi-inventoinnin yhteydessä. V. 1970 topografi-karttaan paikalle on merkitty lato.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Börsskäretin länsiosassa Borgarörenin niemessä keskellä olevan järven ja niityn eteläpuolella, metsänrajalla järvenrannasta 25 m etelään. Kasvillisuus on koivuvaltaista tuoretta kangasta ja

maaperä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on 4 m x 4 m kokoinen halkaistuista hirsistä rakennettu jyrkänurkkasalvoksinen lahoava niityladon jäännös. Hirsien pyöreä puoli on sisäänpäin. Ladosta on jäljellä viisi hirsikertaa. Pohjoisseinän hirsien keskellä on pyöreitä reikiä, joissa on puutappi. Ladonpohjan keskellä kasvaa nuoria kuusia ja hirsien päällä kasvaa jonkin verran jäkälää ja sammalta.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyvien puurakenteiden osalta moreenikumpareiden välissä olevalle matalammalle alueelle niityn ja metsän rajalle 4 m x 4 m kokoiselle alueelle.

Tulkinta

Kyseessä on 1900-luvulle ajoittuva, viimeistään 60-luvulla rakennettu niitylato. Päällimmäiset hirret on viety pois.

Lisätietoja

v. 1970 topografikartta, karttalehti 1332 02, Kansallisarkisto

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäännös

1. MUSTASAARI, BORGARÖREN 1

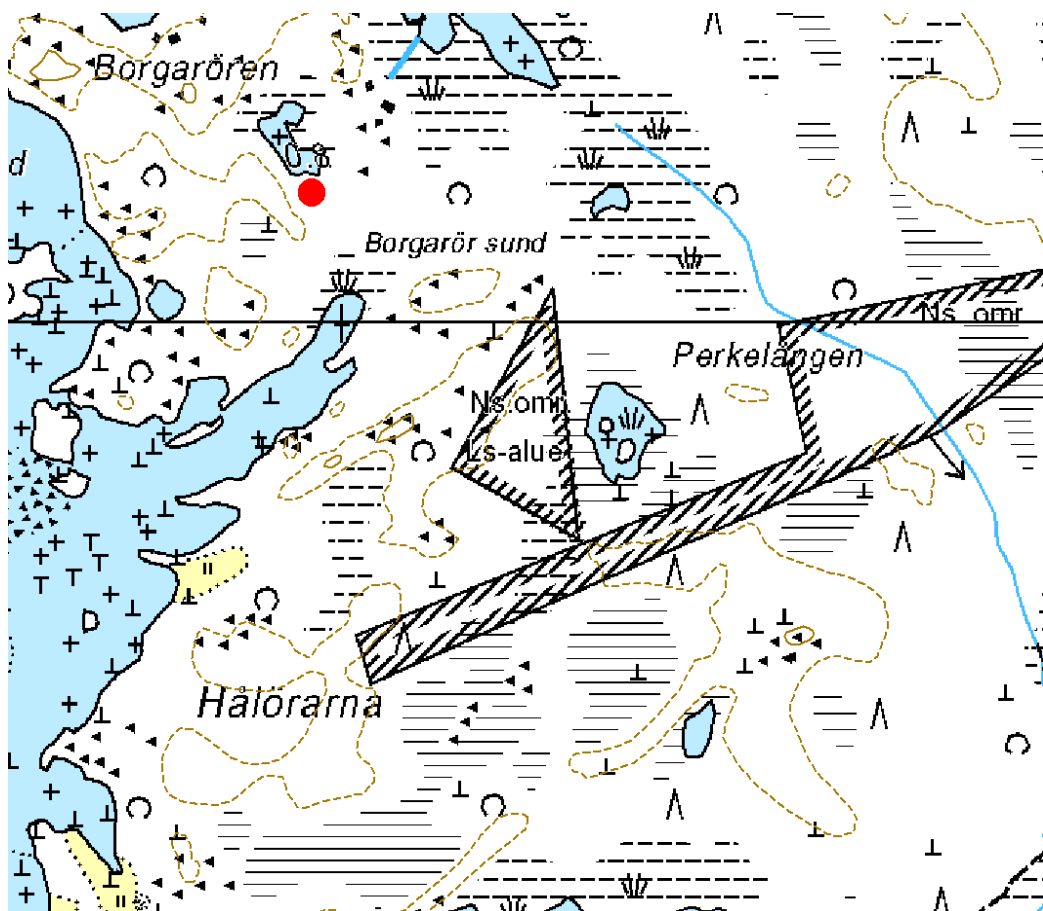
Ote maastokartasta 1332 02

x=7035 175, y=3208 961, z=2 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 1. Borgarören 1 niitty lato. (© Metsähallitus 2010)

2. MUSTASAARI, SKOGSÖREN 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	- (niittyviljelyn jäännökset)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 05
Koordinaatit:	x=7037 047, y=3211 733, z=2 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	10,85 m ²
Etäisyystieto:	6 km lounaaseen Björköbyn kirkosta

INVENTOINTI 2010

Aika:	7.7.2010
Valokuvat:	Skogsören 1_1-4, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännös Mustasaaren Börsskäretin pohjoisrannan Skogsörenin niemellä.

Taustatiedot

Lato on löytynyt luontotyyppi-inventoinnin yhteydessä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Börsskäretin pohjoisrannalla olevan Skogsörenin niemen lounaispuolella, pienen järven ja niityn koillispuolella metsänrajalla, noin 50 metriä järvestä koilliseen. Kasvillisuus on kuusivaltaista tuoretta kangasta ja maaperä on kivistä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on pyöröhirsistä rakennettu koirankaulasalvoksinen lahoava niittyladon jäännös. Salvoslovi on veistetty vain hirsien alapuolelle. Ladon oven suuntainen seinä on 3,5 m ja toinen sivu 3,1 m pitkä. Ladosta on jäljellä kahdeksan hirsikertaa ja se on muodoltaan ylöspäin levenevä. Oviaukko on lounaaseen päin järvelle. Se on keskellä seinää ja ylöspäin levenevä, 105 cm korkea, alaosasta 70 cm ja yläosasta 93 cm leveä. Oviaukon alla on kaksi ja päällä on yksi hirsikerta. Ovenpielien keskelle on veistetty pystylovi, johon on upotettu hirsien päiden yli yltävä lista. Hirsiin on kai-verrettu pystyviivoja numeroinniksi. Lato on rakennettu luonnonkivien päälle. Hirsien päällä kasvaa hiukan jäkälää.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyvien puurakenteiden osalta metsänrajaan 3,5 m x 3,1 m kokoiselle alueelle.

Tulkinta

Kyseessä on niittylato. Hirsien numeroinnin perusteella lato on siirretty paikalle. Lato ajoittuu 1900-luvulle.

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäännös.

2. MUSTASAARI, SKOGSÖREN 1

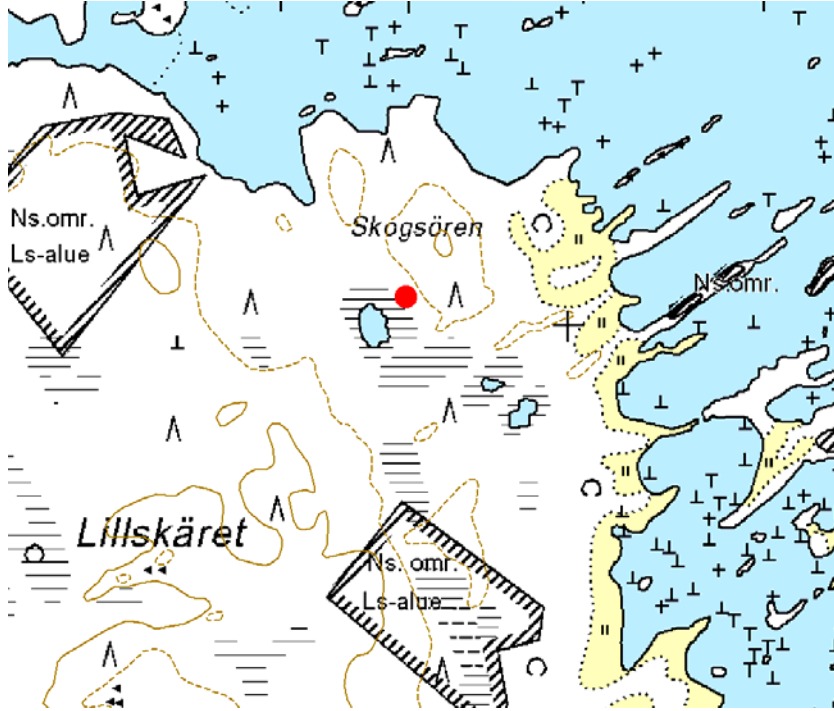
Ote maastokartasta 1332 05

x=7037 047, y=3211 733, z=2 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 2. Skogsören 1 niittylato. (© Metsähallitus 2010)

3. MUSTASAARI, LILLSKÄRET 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	- (niittyviljelyn jäännökset)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 05
Koordinaatit:	x=7036 884, y=3211 641, z=2 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	9 m ²
Etäisyystieto:	6,2 km Lounaaseen Björköbyn kirkosta

INVENTOINTI 2010

Aika:	7.7.2010
Valokuvat:	Lillskäret1_1–2, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännös Börsskäretin pohjoisosassa olevan Lillskäretin koillisosassa.

Taustatiedot

Lato on löytynyt luontotyyppi-inventoinnin yhteydessä. Vuoden 1970 topografikarttaan paikalle on merkitty lato.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Börsskäretin pohjoisosassa olevan Lillskäretin koillispuolella, pienen järven ja niityn lounaispuolella moreenikumpareen reunalla 90 m järvenrannasta etelä-lounaaseen. Kasvillisuus on kuusivaltaista sekapuustoista tuoretta kangasta ja maaperä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on pyöröhirsistä rakennettu koirankaulasalvoksinen 3 m x 3 m kokoinen lahoava niittyladon jäännös. Salvoslovet on veistetty vain hirsien alapuolelle. Ladosta on jäljellä seitsemän hirsikertaa. Ladon pohjalla on romahtaneesta katosta peräisin olevia halkaistuja lautoja. Länteen päin oleva oviaukko on keskellä seinää.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyvien puurakenteiden osalta 3 m x 3 m kokoiselle alueelle moreenikumpareen reunalle.

Tulkinta

Kyseessä 1900-luvulle ajoittuva, viimeistään 60-luvulla rakennettu niittylato.

Lisätietoja

Vuoden 1970 topografikartta, karttalehti 1332 05, Kansallisarkisto

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäännös

3. MUSTASAARI, LILLSKÄRET 1

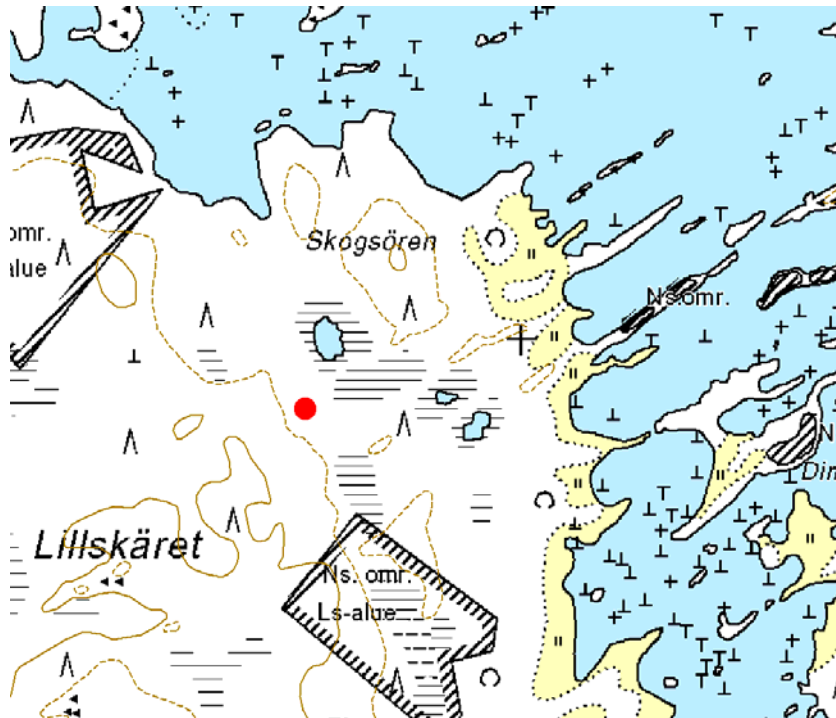
Ote maastokartasta 1332 05

x=7036 884, y=3211 641, z=2 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 3. Lillskäret 1 niitty lato. (© Metsähallitus 2010)

4. MUSTASAARI, LILLSKÄR 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kulkuväylät (liikenteeseen ja tiedonkulkuun liittyvät muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	merimerkit (väylämerkit)
Reiska-tyyppi:	liikennekohteet
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 02
Koordinaatit:	x=7037 438, y=3208 461, z=4 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	1,54 m ²
Etäisyystieto:	9 km länsi-lounaaseen Björköbyn kirkosta

INVENTOINTI 2010

Aika:	8.7.2010
Valokuvat:	Lillskär 1_1-2, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Röykkiö Mustasaaren Paniken pohjoisosassa Lillskärin itäosassa.

Taustatiedot

Kohde löytyi ilman ennakkotietoja maastoinventoinnissa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Paniken pohjoisrannalla Lillskärin itäosassa Vargisin pihan pohjoispuolella olevan kallion kupeessa. Kohde sijoittuu Kvicksundin salmen itäpäähän 50 m länteen itärannasta. Kasvillisuus on koivuvaltaista tuoretta kangasta ja maaperä kivistä moreenia ja kalliota.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on pyöreä halkaisijaltaan 70 cm kokoinen 30 cm korkea matala 20–40 cm kokoisista luonnonkivistä kasattu röykkiö. Röykkiön keskellä on pieni painauma.

Kohteen rajaus

Kohteen maanpinnalle näkyvät rakenteet rajautuvat kallioiden väliin halkaisijaltaan 70 cm kokoiselle alueelle.

Tulkinta

Kyseessä on kohteen sijainnin perusteella mahdollisesti salkomaisen merimerkin paikka, joka ajoittuu historialliselle ajalle.

Lisätietoja

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

4. MUSTASAARI, LILLSKÄR 1

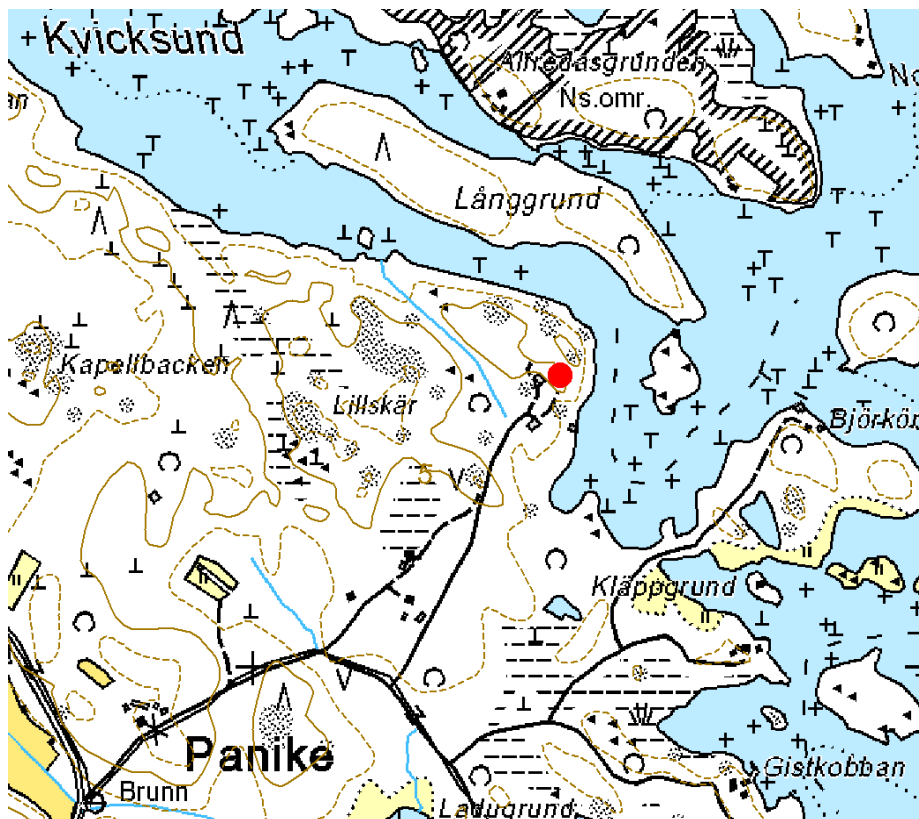
Ote maastokartasta 1332 02

x=7037 438, y=3208 461, z=4 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 4. Lillskär 1 røykkiö. (© Metsähallitus 2010)

5. MUSTASAARI, LILLSKÄR 2

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kulkuväylät (liikenteeseen ja tiedonkulkuun liittyvät muinaisjännökset)
Tyyppin tarkenne:	merimerkit (väylämerkit)
Reiska-tyyppi:	liikennekohteet
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 02
Koordinaatit:	x=7037 515, y=3208 380, z=6 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	3,75 m ²
Etäisyystieto:	9,1 km länsi-lounaaseen Björköbyn kirkosta

INVENTOINTI 2010

Aika:	8.7.2010
Valokuvat:	Lillskär1_1–2, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Röykkiö Mustasaaren Paniken pohjoisosassa Lillskärin pohjoisosassa.

Taustatiedot

Kohde löytyi ilman ennakkotietoja maastoinventoinnissa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Paniken pohjoisosassa Lillskärin pohjoisrannalla kallion päällä. Kohde sijoittuu Kvicksundin salmen eteläpuolelle 50 m rannasta etelään. Kasvillisuus on kuusivaltaista tuoretta kangasta ja maaperä kivistä moreenia ja kalliota.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on 1,5 m x 2,5 m kokoinen osittain hajonnut 20–50 cm kokoisista luonnonkivistä tehty n. 40 cm korkea röykkiö. Röykkiössä näyttäisi olevan kolme kivikertaa. Röykkiön päällä kasvaa sammalta.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyvin osin 1,5 m x 2,5 m kokoiselle alueelle kallion korkeimmalle kohdalle.

Tulkinta

Kyseessä on kohteen sijainnin perusteella Kvicksundin venereittiin kuuluva historialliselle ajalle ajoittuva merimerkki.

Lisätietoja

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

5. MUSTASAARI, LILLSKÄR 2

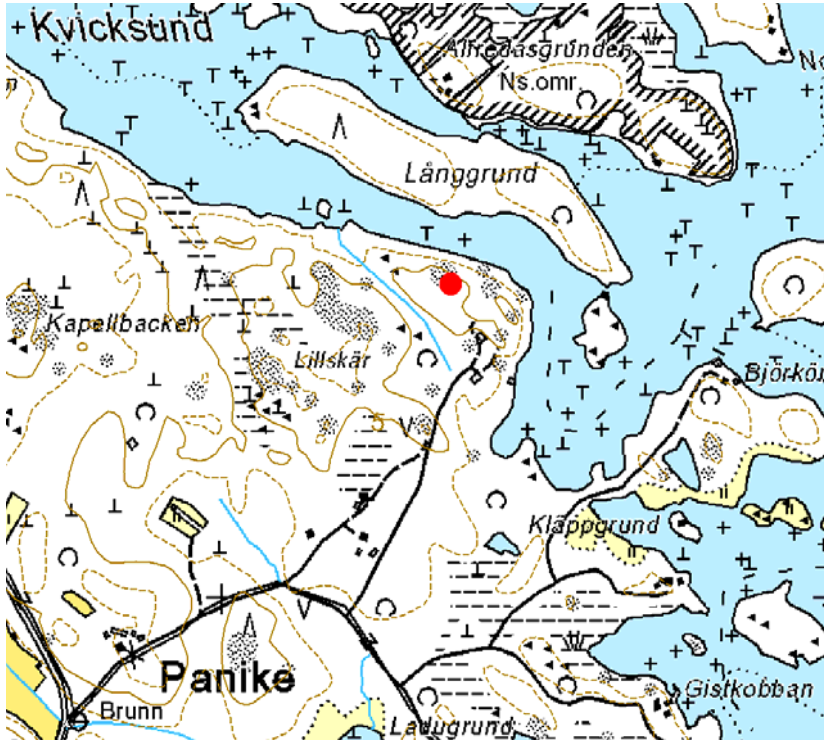
Ote maastokartasta 1332 02

x=7037 515, y=3208 380, z=6 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 5. Lillskär 2 röykkiö. (© Metsähallitus 2010)

6. MUSTASAARI, VARGIS 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	viljelmät (peltoviljelyn jäännökset)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 02
Koordinaatit:	x=7037 456, y=3208 462, z=3 m mpy x=7037 453, y=3208 472, z=3 m mpy x=7037 462, y=3208 455, z=3 m mpy x=7037 468, y=3208 451, z=3 m mpy
Koordinaattiselite:	raivatun alueen reunapisteet järjestyksessä etelä-, itä-, pohjois- ja länsipääty.
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	646 m ²
Etäisyystieto:	9 km länsi-lounaaseen Björköbyn kirkosta

INVENTOINTI 2010

Aika:	8.7.2010
Valokuvat:	Vargis1_1-2, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Raivattu alue ja raivattua kiveä Mustasaaren Paniken pohjoisosassa Vargisin pihan pohjoispuolella.

Taustatiedot

Kohde löytyi ilman ennakkotietoja maastoinventoinnissa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Paniken pohjoisrannalla Vargisin pihan pohjoispuolella Kvicksundin salmen itäpäässä 40 m itärannasta länteen. Kohde sijoittuu kallioiden väliin. Raivatulla alueella kasvaa heinäkasveja. Kasvillisuus on koivuvaltaista tuoretta kangasta ja maaperä kivistä moreenia

ja kalliota.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on kallioiden väliin tasaiseksi raivattu pitkänmuotoinen alue. Alueen reunoilla on n. 4 m leveydeltä raivattua kiveä. Alue on luode-kaakkoissuuntainen, 34 m pitkä ja kaakkoispäästä 11 m leveä. Alue kapenee luoteispäähän 12 m kohdalta luoteispäästä mitattuna. Raivattu alue on noin 50 cm ympäristöään matalammalla. Merkitty luontopolku kulkee raivatun alueen ja raivattujen kivien päältä. Kivien päällä kasvaa hiukan sammalta ja ympärillä katajaa.

Kohteen rajaus

Raivattu alue raivausröykkiöineen rajautuu noin 19 m x 42 m kokoiselle luode-kaakkoissuuntaiselle luoteeseen päin kapenevalle alueelle kallioiden väliin maanpinnalle näkyvien rakenteiden perusteella.

Tulkinta

Kyseessä on mahdollisesti Vargisin pihaan kuuluva 1900-luvulle ajoittuva pelto.

Lisätietoja

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäänös

6. MUSTASAARI, VARGIS 1

Ote maastokartasta 1332 02

x=7037 459, y=3208 458, z=3 m mpy (keskipiste)

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 6. Vargis 1 raivattua kiveä edessä ja raivattu alue takana.

(© Metsähallitus 2010)

7. MUSTASAARI, VARGIS 2

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kivirakenteet (muut historiallisen ajan muinaisjään- nökset)
Tyyppin tarkenne:	kiviaidat (kiviaidat)
Reiska-tyyppi:	kivi- ja maarakenteet
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 02
Koordinaatit:	x=7037 332, y=3208 356, z=3,5 m mpy x=7037 330, y=3208 391, z=2,5 m mpy
Koordinaattiselite:	päätypisteet, järjestyksessä länsi- ja itäpääty
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	52,5 m ²
Etäisyystieto:	9,1 km länsi-lounaaseen Björköbyn kirkosta

INVENTOINTI 2010

Aika:	8.7.2010
Valokuvat:	Vargis 2_1-2, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviaita Mustasaaren Paniken pohjoisosassa Vargisin pihan eteläpuolella.

Taustatiedot

Kohde löytyi ilman ennakkotietoja maastoinventoinnissa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Paniken pohjoisrannalla Vargisin pihan eteläpuolella, Vargisin pihaan johtavan etelä-pohjoissuuntaisen tien varrella. Kasvillisuus on kuusivaltaista tuoretta kangasta ja maaperä kivistä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on tien linjan kanssa poikittain oleva itä-länsisuuntainen luonnonkivistä tehty 35 m pitkä ja 1,5 m leveä kiviaita. Aita päättyy itäpäässä

siirtolohkareeseen ja länsipäästään se ulottuu hiukan tien länsipuolelle. Tie ja leveät ojat katkaisevat aidan. Kiviaidan päällä kasvaa sammalta ja kuusentaimia.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyvin osin 35 m pitkälle ja 1,5 m leveälle itä-länsisuuntaiselle alueelle. Tielinja katkaisee kiviaidan.

Tulkinta

Kyseessä on mahdollisesti Vargisin pihaan liittyvä kiviaita 1900-luvulta.

Lisätietoja

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäänös

7. MUSTASAARI, VARGIS 2

Ote maastokartasta 1332 02

x=7037 332, y=3208 371, z=3 m mpy (keskipiste)

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 7. Vargis 2 kiviaitaa tien itäpuolella. (© Metsähallitus 2010)

8. MUSTASAARI, BJÖRKÖREN 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	-
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 02
Koordinaatit:	x=7037 257, y=3208 871, z=1 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	4 m ²
Etäisyystieto:	8,6 km länsi-lounaaseen Björköbyn kirkosta

INVENTOINTI 2010

Aika:	8.7.2010
Valokuvat:	Björkören 1_1, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivijalka Mustasaaren Paniken koillisosassa Björkörenin niemellä.

Taustatiedot

Kohde löytyi ilman ennakkotietoja maastoinventoinnissa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Paniken koillisosassa olevan Björkörenin niemien kaakkoisosassa olevan lahden perukassa 25 m rannasta pohjoiseen. Kasvillisuus on kuusivaltaista sekapuustoista tuoretta kangasta ja maaperä kivistä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on epäselvä rakennuksen kivijalka tai sen osa. Erillään olevia kiviä on jonossa noin 2 m pituudelta rannan suuntaan. Lisäksi ympärillä on muita yksittäisiä kiviä, jotka voivat olla osa rakennetta. Kivien päällä kasvaa sammalta. Rakenteen vieressä rannan puolella on uudehkon näköinen kivipino.

Kohteen rajaus

Kohde pinta-alaa ei voitu tarkalleen määrittää, mutta kohde rajautuu arviolta 2 m x 2 m kokoiselle alueelle rannan tuntumaan maanpinnalle näkyvien rakenteiden perusteella.

Tulkinta

Kyseessä on mahdollisesti jonkinlaisen ulkorakennuksen kivijalka. Kohde ajoittuu rannansiirtymisen perusteella 1900-luvulle.

Lisätietoja

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäänös

8. MUSTASAARI, BJÖRKÖREN 1

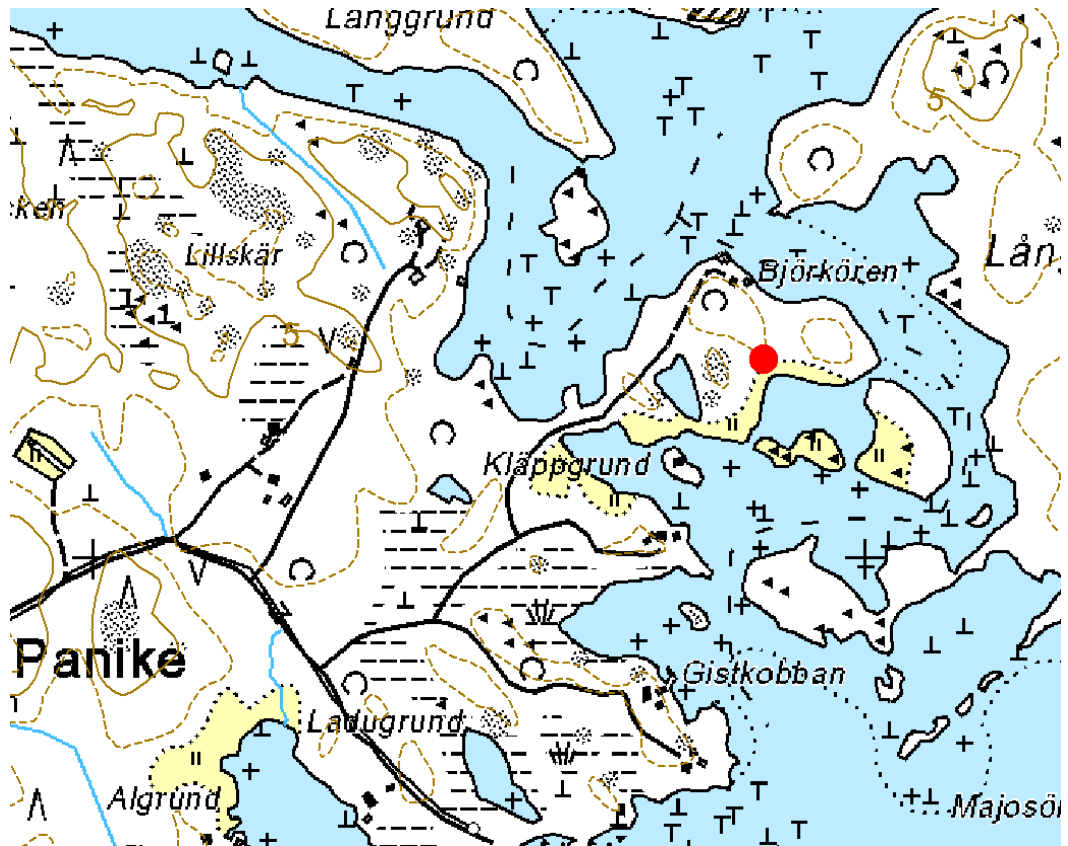
Ote maastokartasta 1332 02

x=7037 257, y=3208 871, z=1 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 8. Björkören 1 kiviäalkaa. (© Metsähallitus 2010)

9. MUSTASAARI, HÄSTSKÄRET 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	- (niittyviljelyn jäännökset)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 05
Koordinaatit:	x=7040 718, y=3211 018, z=2 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkinä:	ei merkintää
Pinta-ala:	9 m ²
Etäisyystieto:	6,2 km länsi-luoteeseen Björköbyn kirkosta

INVENTOINTI 2010

Aika: 13.7.2010

Valokuvat: Hästskäret 1_1-2, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännös Mustasaaren Slättskäretin koillisosassa Hästskäretin pohjoisrannalla.

Taustatiedot

Kohde löytyi ilman ennakkotietoja maastoinventoinnissa.

TUTKIMUSKERTOMUS**Ympäristön kuvaus**

Kohde sijaitsee Mustasaaren Slättskäretin koillisosassa olevan Hästskäretin pohjoisosassa lahden rannalla 25 m rannasta etelään. Kasvillisuus on lehtipuuvaltaista tuoretta kangasta ja maaperä moreenia. Alue toimii lammaslaitumena. Kohteen vierestä kulkee polku rantaa pitkin.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on pyöröhirsistä rakennettu 3 m x 3 m kokoinen koirankaulasalvoksinen lahoava niittyladon jäännös. Salvoslovet on veistetty vain hirsien alapuolelle. Ladosta on jäljellä neljä hirsikertaa. Rakenteen rannanpuoleinen osa on lahonnut täysin, kaakkoisnurkka on parhaiten säilynyt. Ladonpohjan sisällä kasvaa nuoria lehtipuun taimia ja hirsien päällä hieman jäkälää.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyvien puurakenteiden perusteella 3 m x 3 m kokoiselle alueelle lahden rantaan.

Tulkinta

Kyseessä on niittylato. Osa hirsistä on voitu kuljettaa pois. Lato ajoittuu 1900-luvulle.

Lisätietoja**Luokitusehdotus**

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäännös

9. MUSTASAARI, HÄSTSKÄRET 1

Ote maastokartasta 1332 05

x=7040 718, y=3211018, z=2 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 9. Hästskäret 1 niitty-ladon ehjin nurkka. (© Metsähallitus 2010)

10. MUSTASAARI, HÄSTSKÄRET 2

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	kalastuspaikat (kalastustukikohdat)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 05
Koordinaatit:	x=7040 568, y=3210 863, z=11 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	4,6 m ²
Etäisyystieto:	6,3 km länsi-luoteeseen Björköbyn kirkosta.

INVENTOINTI 2010

Aika:	13.7.2010
Valokuvat:	Hästkäret 2_1-2, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kuopanne Mustasaaren Slättskäretin luoteisosassa Hästkäretin korkeimmalla kohdalla kivisellä harjanteella.

Taustatiedot

Kohteen paikalle on Pohjanmaan museon maakunta-arkeologi Pentti Rislän aineistossa merkitty kiviröykkiö nro 81. Kohde löytyi röykkiön vierestä. Röykkiö on yksityismaan puolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Slättskäretin luoteisosassa Hästkäretin korkeimmalla kohdalla kivisen mäen laen tuntumassa pohjoisrinteellä. Mäen etelärinne on jyrkkä. Kasvillisuus on kuusivaltaista sekapuustoista tuoretta kangasta ja maaperä kivistä moreenia, josta on huuhtoutunut hienoaines pois. Alue toimii lammaslaitumena.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on kivikkoon kaivettu melko säännöllinen suorakulmion muotoinen 2 m x 2,3 m kokoinen 50 cm syvä kuoppa. Kuopassa kasvaa melko runsaasti jäkälää ja hiukan sammalta.

Kohteen rajaus

Kohteen maanpinnalle näkyvät rakenteet rajautuvat 2 m x 2,3 m kokoiselle suorakulmion muotoiselle alueelle mäen pohjoisrinteen yläosaan.

Tulkinta

Kyseessä on mahdollisesti tomtning-tyyppinen yöpymissuoja, joka ajoittuu historialliselle ajalle.

Lisätietoja

Neljän metrin etäisyydellä kuopasta etelään mäen laella ($x=7040$ 564, $y=3210$ 862, $z=11$ m mpy) on röykkiö, joka näyttää sijoittuvan aivan Metsähallituksen alueen ulkopuolelle. Röykkiö on kasattu isomman kiven kylkeen pienemmistä kivistä ja se on puoliympyrän muotoinen. Röykkiön ala on 2,1 m x 3,2 m ja korkeus 80 cm. Kivien päällä kasvaa hiukan sammalta ja jäkälää, mutta röykkiö erottuu erittäin hyvin. Röykkiö voi olla raja- tai merimerkki.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

10. MUSTASAARI, HÄSTSKÄRET 2

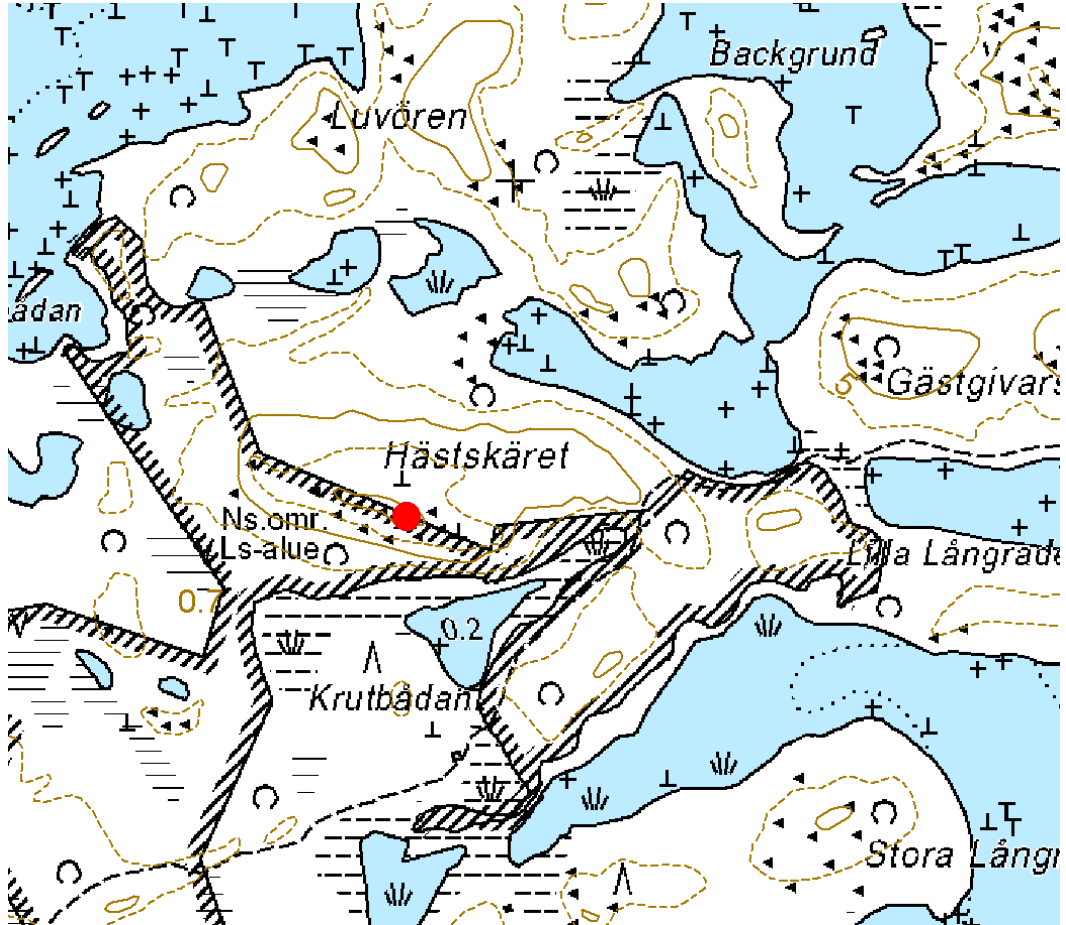
Ote maastokartasta 1332 05

x=7040 568, y=3210 863, z=11 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 10. Hästskäret 2 kuoppa etualalla, takana vasemmalla röykkiö.
(© Metsähallitus 2010)

Kuva 11. Hästskäret 2 kuopan eteläpuolella oleva röykkiö yksityismaalla.
(© Metsähallitus 2010)

11. MUSTASAARI, KRUTBÅDAN 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	- (niittyviljelyn jäännökset)
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 05
Koordinaatit:	x=7040 377, y=3210 994, z=2 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	8,4 m ²
Etäisyystieto:	6,2 km länsi-luoteeseen Björköbyn kirkosta.

INVENTOINTI 2010

Aika:	13.7.2010
Valokuvat:	Krutbådan 1_1-2, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännös Mustasaaren Slättskäretin luoteisosassa Krutbådanissa Björköby-Panike -vaellusreitillä varrella.

Taustatiedot

Kohde on löytynyt luontotyyppi-inventoinnin yhteydessä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Slättskäretin luoteisosassa Krutbådanin pohjoisosassa, järven ja niityn itäpuolella Björköby-Panike -vaellusreitillä varrella polun länsipuolella. Järven ranta on 30 m länteen. Kasvillisuus on koivuvaltaista tuoretta kangasta ja maaperä moreenia. Alue toimii lammaslaitumena.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on pelkkahirsistä rakennettu jyrkkänurkkasalvoksinen lahoava niittyladon jäännös. Ladon oven suuntainen seinä on 2,8 m ja toinen sivu 3

m pitkä. Ladosta on jäljellä seitsemän hirsikertaa ja romahtaneita kattorakenteita. Oviaukko on länteen päin. Oviaukko on seinän eteläreunassa - seinä pohjoisosa on 1,3 m leveä ja oviaukko 1,2 m leveä. Oviaukon alla on kaksi hirsikertaa. Kattorakenteissa on lautoja ja tavallisia rautanauvoja. Hirsissä kasvaa jäkälää ja sammalta.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyvin osin 3 m x 2,8 m kokoiselle alueelle polun ja järven väliin.

Tulkinta

Kyseessä on 1900-luvulle ajoittuva niittylato.

Lisätietoja

Kohde ei ole Metsähallituksen alueella, mutta vaellusreitti on Pohjanmaan Luontopalvelujen ylläpitämä.

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäänös

11. MUSTASAARI, KRUTBÅDAN 1

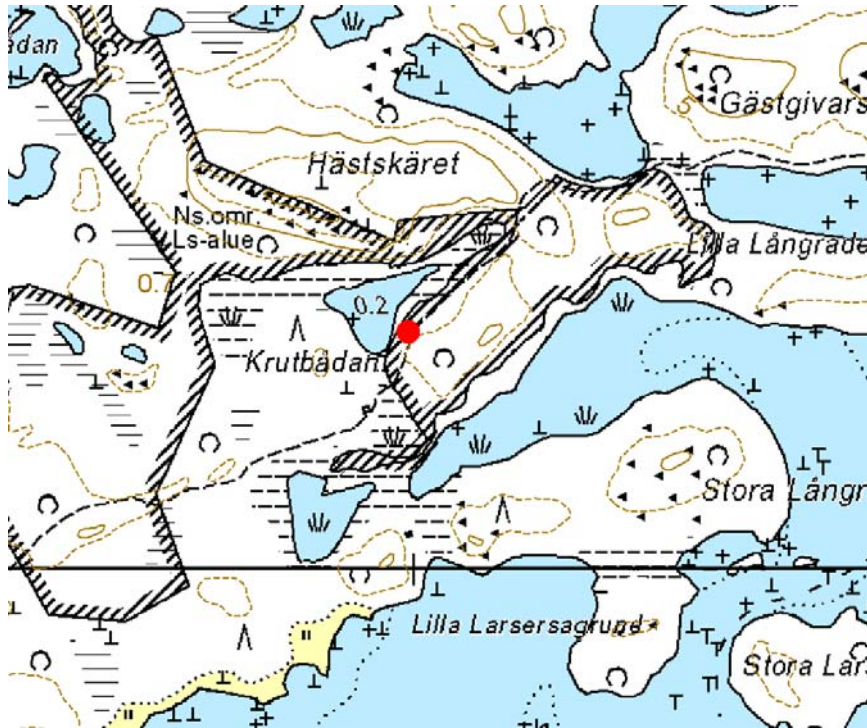
Ote maastokartasta 1332 05

x=7040 377, y=3210 994, z=2 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

12. MUSTASAARI, KRUTBÅDAN 2

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	- (niittyviljelyn jäännökset)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 05
Koordinaatit:	x=7040 255, y=3210 934, z=2 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkitä:	ei merkintää
Pinta-ala:	9 m ²
Etäisyystieto:	6,2 km länteen Björköbyn kirkosta.

INVENTOINTI 2010

Aika:	13.7.2010
Valokuvat:	Krutbådan 2_1-3, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännös Mustasaaren Slättskäretin luoteisosassa Krutbådanissa Björköby-Panike -vaellusreitillä varrella.

Taustatiedot

Kohde on löytynyt luontotyyppi-inventoinnin yhteydessä. Nykyiseen ja v. 1970 topografikarttaan paikalle on merkitty lato.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Slättskäretin luoteisosassa Krutbådanin itäpuolella olevaan lahteen liittyvän niityn pohjoispuolella Björköby-Panike -vaellusreitillä varrella polun länsipuolella. Kasvillisuus on koivuvaltaista tuoretta kangasta ja maaperä moreenia. Alue toimii lammaslaitumena.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on etupäässä pyöröhirsistä rakennettu 3 m x 3 m kokoinen la-

hoava niittyladon jäännös. Ladossa on käytetty myös pelkkahirsiä ja halkaistuja hirsii. Ladossa on ainakin koirankaula- ja jyrkkänurkkasalvoksia. Ladosta on jäljellä 11 hirsikertaa ja romahtaneita kattorakenteita. Ovi-aukko on romahtanut. Ovi on päätyseinässä etelään päin ja sen alla on kaksi hirsikertaa. Ovenpielissä hirsien keskellä on ollut pystylovi listaa varten. Katon tuohia on ladon sisällä ja seinien päällä. Koillisnurkassa seinän päällä on painokivi tuohien päällä. Lisäksi ladon sisäseinään nojaa muutamia vuoliaisia, jotka ovat tukeneet kattoa sisäpuolelta. Ladon seinissä on puisia välitappeja, joita on käytetty hirsien välissä kiinnikkeenä, pystyviivoja numerointina sekä taottu naula. Lato on rakennettu luonnonkivien päälle. Kattotuohien päällä kasvaa sammalta.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyvin osin 3 m x 3 m kokoiselle alueelle vaellusreitin varten eteläpuolella alkavan niityn reunaan.

Tulkinta

Kyseessä on 1900-luvulle ajoittuva, viimeistään 60-luvulla rakennettu niittylato. Lato on siirretty paikalle.

Lisätietoja

Kohde ei ole Metsähallituksen alueella, mutta vaellusreitti on Pohjanmaan Luontopalvelujen ylläpitämä.

V. 1970 topografikartta, karttalehti 1332 05, Kansallisarkisto

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäännös

12. MUSTASAARI, KRUTBÅDAN 2

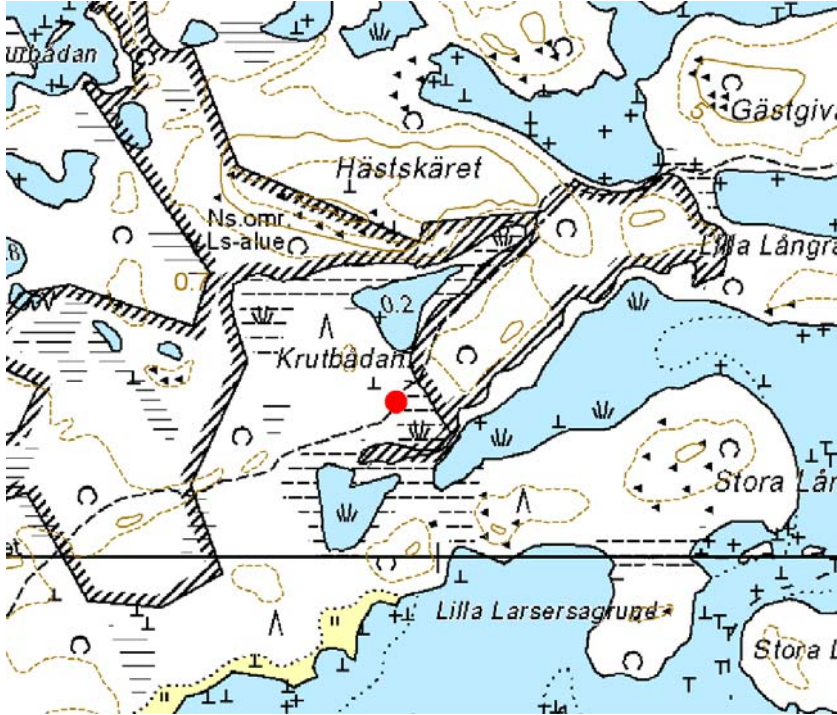
Ote maastokartasta 1332 05

x=7040 255, y=3210 934, z=2 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 13. Krutbådan 2 niitty lato. (© Metsähallitus 2010)

13. MUSTASAARI, KRUTBÅDAN 3

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	- (niittyviljelyn jäännökset)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 05
Koordinaatit:	x=7040 194, y=3210 795, z=2 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkitä:	ei merkintää
Pinta-ala:	9 m ²
Etäisyystieto:	6,4 km länteen Björköbyn kirkosta.

INVENTOINTI 2010

Aika:	13.7.2010
Valokuvat:	Krutbådan 3_1-3, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännös Mustasaaren Slåttskäretin luoteisosassa Krutbådanissa Björköby-Panike -vaellusreitillä varrella.

Taustatiedot

Kohde on löytynyt luontotyyppi-inventoinnin yhteydessä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Slåttskäretin luoteisosassa Krutbådanin eteläosassa olevan järven ja niityn pohjoispuolella Björköby-Panike -vaellusreitillä varrella järvenrannasta 40 m pohjoiseen. Pohjoispuolella on matala rinne. Kasvillisuus on koivuvaltaista tuoretta kangasta ja maaperä moreenia. Alue toimii lammaslaitumena.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on pyörö- ja pelkkahirsistä rakennettu 3 m x 3 m kokoinen la-

hoava niittyladon jäännös. Ladossa on koirankaula- ja jyrkkänurkkasalvoksia. Ladosta on jäljellä yhdeksän hirsikertaa. Ladon ovensuuntaiset seinät ovat ylöspäin levenevät. Oviaukko on etelään päin. Oviaukko on tasaleveä, 1 m leveä ja sen alla on kolme hirsikertaa. Ovenpielissä hirsien keskellä on pystylovet ja toisella puolella vielä lista jäljellä. Lato on rakennettu luonnonkivien ja -kivipinojen päälle. Lato on osittain koottu puisilla välitapeilla ja siinä on käytetty tavallisia rautanauvoja. Hirsien päällä kasvaa jäkälää.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyvien puurakenteiden perusteella 3 m x 3 m kokoiselle alueelle niityn ja järven pohjoispuolella vaellusreitillä varrella rinteiden juurelle.

Tulkinta

Kyseessä on 1900-luvulle ajoittuva niittylato.

Lisätietoja

Kohde ei ole Metsähallituksen alueella, mutta vaellusreitti on Pohjanmaan Luontopalvelujen ylläpitämä.

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäännös.

13. MUSTASAARI, KRUTBÅDAN 3

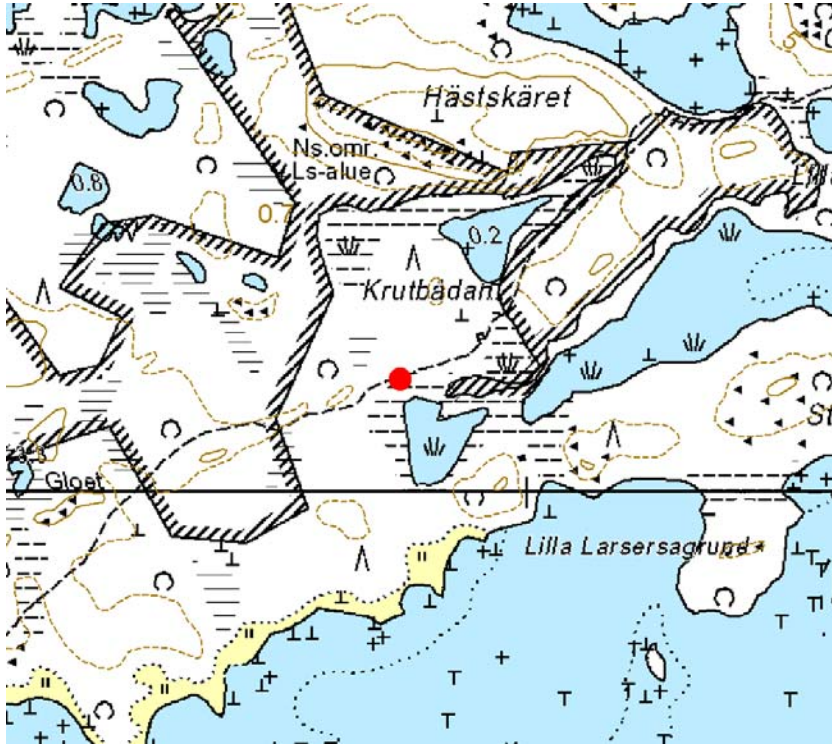
Ote maastokartasta 1332 05

x=7040 194, y=3210 795, z=2 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 14. Krutbådan 3 niitty lato. (© Metsähallitus 2010)

14. MUSTASAARI, HYNDÖRFLADAN 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	- (niittyviljelyn jäännökset)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 02
Koordinaatit:	x=7040 804, y=3209 755, z=2 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	11,55 m ²
Etäisyystieto:	7,5 km länsi-luoteeseen Björköbyn kirkosta.

INVENTOINTI 2010

Aika:	13.7.2010
Valokuvat:	Hyndörfladan 1_1-3, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännös Mustasaaren Slättskäretin pohjoisosassa Hyndörfladanissa.

Taustatiedot

Vuoden 1970 topografikarttaan paikalle on merkitty lato.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Slättskäretin pohjoisosassa Hyndörfladanin järven luoteispuolella 70 m rannasta luoteeseen. Kasvillisuus on koivuvaltaista tuoretta kangasta ja maaperä kivistä moreenia. Alue toimii lammaslaitumena.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on pelkka- ja pyöröhirsistä rakennettu lahoava niittyladon jäännös. Ladossa on koirankaula- ja jyrkkänurkkasalvoksia. Ladon oven suun-

tainen seinä on 3,3 m ja toinen sivu 3,5 m pitkä. Ladosta on jäljellä kymmenen hirsikertaa ja romahtaneita kattoa tukeneita vuoliaisia. 1,6 m leveä oviaukko on itään päin seinän pohjoisreunassa. Ladon keskikohdan puoleisessa ovenpielessä hirsien keskellä on pystylovi, jossa on lista. Oviaukon päällä on aukon päästä päähän ulottuva hirsi. Hirren toinen pää on salvottu seinähirsien väliin ja toisessa päässä on lovi, johon pystylistä kiinnittyy. Pystylistan vieressä ladon sisäpuolella on lisäksi kapea tukipuu, joka on liitetty rautalangalla pystylistaan. Lato on rakennettu luonnonkivien päälle. Hirsissä on taottuja nauloja ja pystyviivoja numerointina. Hirsien päällä kasvaa jäkälää.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyvin osin 3,5 m x 3,3 m kokoiselle alueelle järven luoteispuolelle.

Tulkinta

Kyseessä on 1900-luvulle ajoittuva, viimeistään 60-luvulla rakennettu niitylato. Lato on siirretty paikalle.

Lisätietoja

Vuoden 1970 topografikartta, karttalehti 1332 02, Kansallisarkisto

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäännös

14. MUSTASAARI, HYNDÖRFLADAN 1

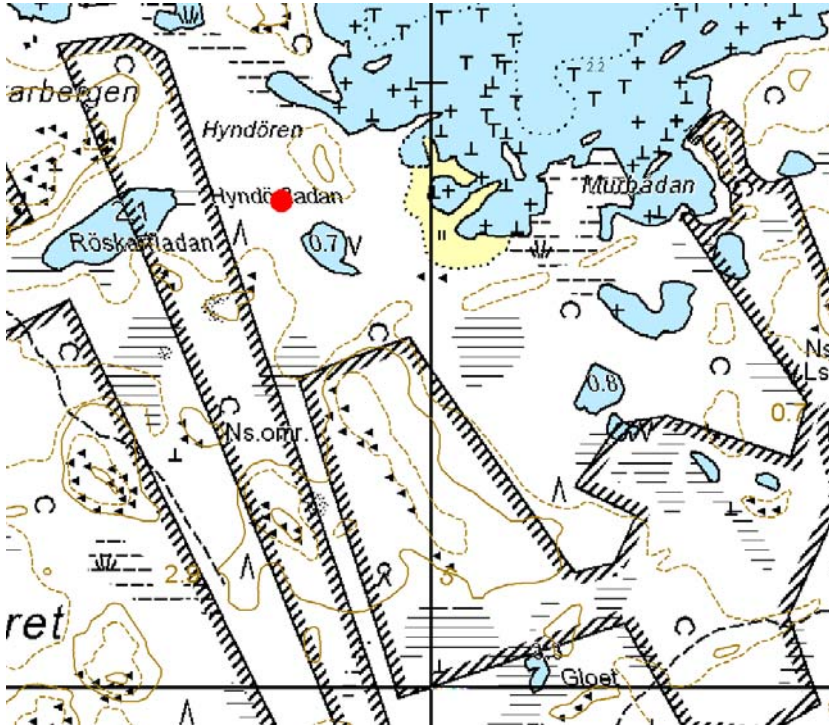
Ote maastokartasta 1332 02

x=7040 804, y=3209 755, z=2 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 15. Hyndörfladan 1 niitty lato. (© Metsähallitus 2010)

15. MUSTASAARI, ÖSTERVIKEN 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	- (niittyviljelyn jäännökset)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 02
Koordinaatit:	x=7038 466, y=3209 083, z=2 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	9,28 m ²
Etäisyystieto:	8,2 km länsi-lounaaseen Björköbyn kirkosta.

INVENTOINTI 2010

Aika:	13.7.2010
Valokuvat:	Österviken 1_1-2, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännös Mustasaaren Rönnskäretin kaakkoisosassa Östervikenissä.

Taustatiedot

Vuoden 1970 topografikarttaan paikalle on merkitty lato.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Rönnskäretin kaakkoisosassa Östervikenissa niityn ja ojan itäpuolella moreenikumpareen reunalla. Kasvillisuus on koi-
vuvaltaista sekapuustoista kuivahkoa kangasta ja maaperä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on kuorimattomista pyöröhirsistä ja pelkkahirsistä rakennettu 3,2 m pitkä ja 2,9 m leveä lahoava niittyladon jäännös. Ladossa on koiran-
kaula- ja jyrkkänurkkasalvoksia. Lato on hieman ylöspäin levenevä. Lato

on koottu osin puisilla välitapeilla. Ladosta on jäljellä 12 hirsikertaa ja romahtaneita kattoa tukeneita vuoliaisia. Ovi on päätyseinän toisessa reunassa ja sen alla on neljä hirsikertaa. Oven leveys on noin puolet seinän leveydestä. Ladon keskikohdan puoleisessa ovenpielessä hirsien keskellä on pystylovi, jossa on lista. Vastaavanlainen lista on myös oven toisessa pielessä. Listat kiinnittyvät oven päällä ja alla oleviin hirsiiin. Ovi on tehty irrotettavasta poikittain olevasta pyöröhirsistä, joiden päihin on tehty pystylovet ovenpieluslistoja varten ja niitä on vielä seitsemän paikallaan. Oven vieressä ulkoseinustalla räystäässivulla on pitkä kapea tukipuu. Kattossa on käytetty tavallisia rautanauvoja. Ladossa on luonnonkiviperusta. Hirsiiin on kaiverrettu roomalaisia numeroita. Katto on sammaleinen.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu 3,2 m x 2,9 m kokoiselle alueelle niittyjen itäpuolelle moreenikumpareen reunalle.

Tulkinta

Kyseessä on 1900-luvulle ajoittuva, viimeistään 60-luvulla rakennettu niitylato. Lato on siirretty paikalle.

Lisätietoja

Vuoden 1970 topografikartta, karttalehti 1332 02, Kansallisarkisto

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäännös

15. MUSTASAARI, ÖSTERVIKEN 1

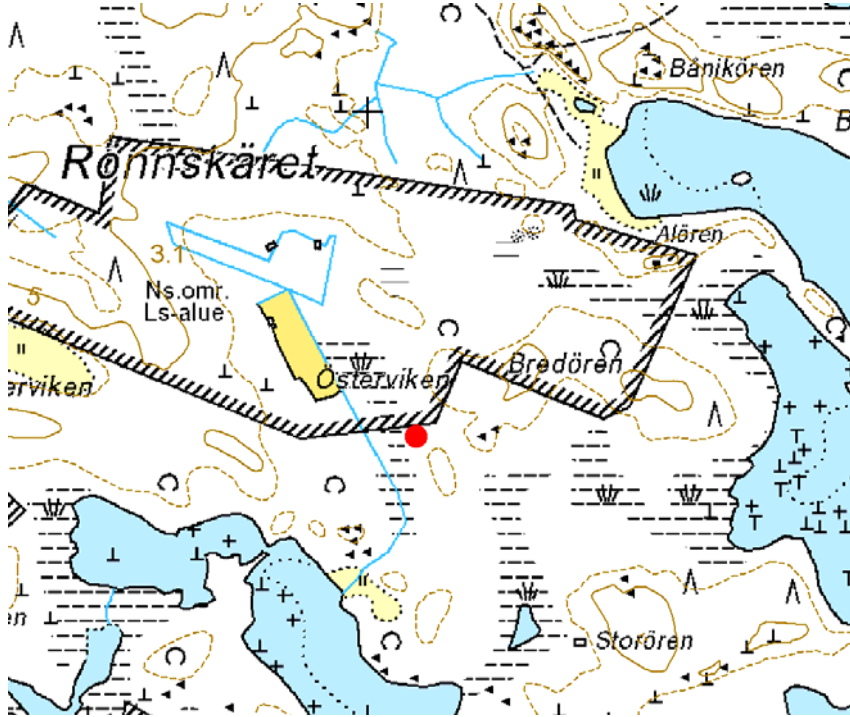
Ote maastokartasta 1332 02

x=7038 466, y=3209 083, z=2 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 16. Österviken 1 niitty lato. (© Metsähallitus 2010)

16. MUSTASAARI, ÖSTERVIKEN 2

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	- (niittyviljelyn jäännökset)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 02
Koordinaatit:	x=7038 458, y=3209 157, z=2 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	12,96 m ²
Etäisyystieto:	8,2 km länsi-lounaaseen Björköbyn kirkosta.

INVENTOINTI 2010

Aika:	13.7.2010
Valokuvat:	Österviken 2_1-3, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännös Mustasaaren Rönnskäretin kaakkoisosassa Östervikenissä.

Taustatiedot

Vuoden 1970 topografikarttaan paikalle on merkitty lato.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Rönnskäretin kaakkoisosassa Östervikenin itäosassa korkeampien moreenikumpareiden välissä. Kohteen kaakkois- ja itäpuolella on niittyjä. Kasvillisuus on koivuvaltaista sekapuustoista kii- vahkoa kangasta ja maaperä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on kuorimattomista pyöröhirsistä ja pelkkahirsistä rakennettu 3,6 m x 3,6 m kokoinen lahoava niittyladon jäännös. Ladossa on koiran-

kaula- ja jyrkkänurkkasalvoksia. Ladosta on jäljellä kymmenen hirsikertaa ja romahtaneita kattorakenteita. Ovi on päätyseinän toisessa reunassa. Oven leveys on noin puolet seinän leveydestä ja sen alla on kaksi hirsikertaa. Ladon keskikohdan puoleisessa ovenpielessä hirsien keskellä on pystylovi, jossa on lista. Vastaavanlainen lista on myös oven toisessa pielessä. Listat kiinnittyvät oven päällä ja alla oleviin hirsiin. Ovi on tehty irrotettava poikittain olevasta pyöröhirsistä, joiden päihin on tehty pystylovet ovenpieluslistoja varten ja niitä on vielä neljä paikallaan. Katossa on ollut vuoliaisten päällä halkaistuja lautoja ja huopapäällys. Hirsiin on kaiverrettu pystyviivoja numeroinniksi. Hirsien päällä kasvaa jäkälää.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyvin osin 3,6 m x 3,6 m kokoiselle alueelle niittyjen itä- ja pohjoispuolelle korkeampien moreenikumpareiden väliin.

Tulkinta

Kyseessä on 1900-luvulle ajoittuva, viimeistään 60-luvulla rakennettu niitylato. Lato on siirretty paikalle.

Lisätietoja

Vuoden 1970 topografikartta, karttalehti 1332 02, Kansallisarkisto

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäänös

16. MUSTASAARI, ÖSTERVIKEN 2

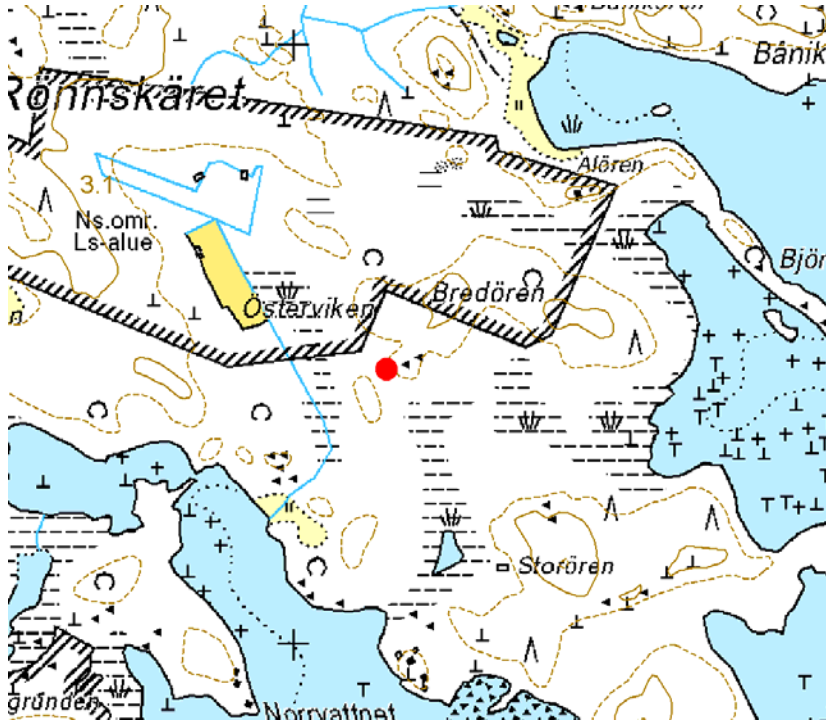
Ote maastokartasta 1332 02

x=7038 458, y=3209 157, z=2 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 17. Österviken 2 niitty lato. (© Metsähallitus 2010)

17. MUSTASAARI, ÖSTERVIKEN 3

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	- (niittyviljelyn jäännökset)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 02
Koordinaatit:	x=7038 311, y=3209 026, z=2 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	11,55 m ²
Etäisyystieto:	8,3 km länsi-lounaaseen Björköbyn kirkosta.

INVENTOINTI 2010

Aika:	13.7.2010
Valokuvat:	Österviken 3_1-4, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännös Mustasaaren Rönnskäretin kaakkoisosassa Östervikissä.

Taustatiedot

Vuoden 1970 topografikarttaan paikalle on merkitty lato.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Rönnskäretin kaakkoisosassa Östervikenin eteläosassa niityn lounaispuolella ojan länsipuolella. Kasvillisuus on lehtomaista kangasta ja maaperä lajittunutta kivennäismaata.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on pyörö- ja pelkkahirsistä rakennettu 3,3 m pitkä ja 3,5 m leveä lahoava niittyladon jäännös. Ladossa on koirankaula- ja jyrkkänurkkasalvoksia. Lato on kasattu myös osin puisilla välitapeilla. Ladosta on jäljellä

kymmenen hirsikertaa ja romahtaneita kattorakenteita. Oviaukko on päätyseinän toisessa reunassa. Oven leveys on noin puolet seinän leveydestä. Ladon keskikohdan puoleisen ovenpielen hirsiin on veistetty pystylovi, johon on upotettu lista. Lista on kiinni myös oviaukon päällä olevassa hirressä. Oviaukon alla on neljä hirsikertaa. Kattorakenteista on jäljellä kattoa tukeneita vuoliaisia, joissa on tavallisia rautanauvoja. Lattia on tehty alimman seinähirren päälle tuetuista kapeista pyöröhirsistä. Lato on rakennettu luonnonkivien päälle. Hirsiin on kaiverrettu pystyviivoja, roomalaisia numeroita ja kirjaimet AP. Hirsien päällä kasvaa jäkälää.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyvien puurakenteiden perusteella 3,3 m x 3,5 m kokoiselle alueelle niityn lounaispuolelle.

Tulkinta

Kyseessä on 1900-luvulle ajoittuva, viimeistään 60-luvulla rakennettu niitylato. Lato on siirretty paikalle.

Lisätietoja

Vuoden 1970 topografikartta, karttalehti 1332 02, Kansallisarkisto

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäännös

17. MUSTASAARI, ÖSTERVIKEN 3

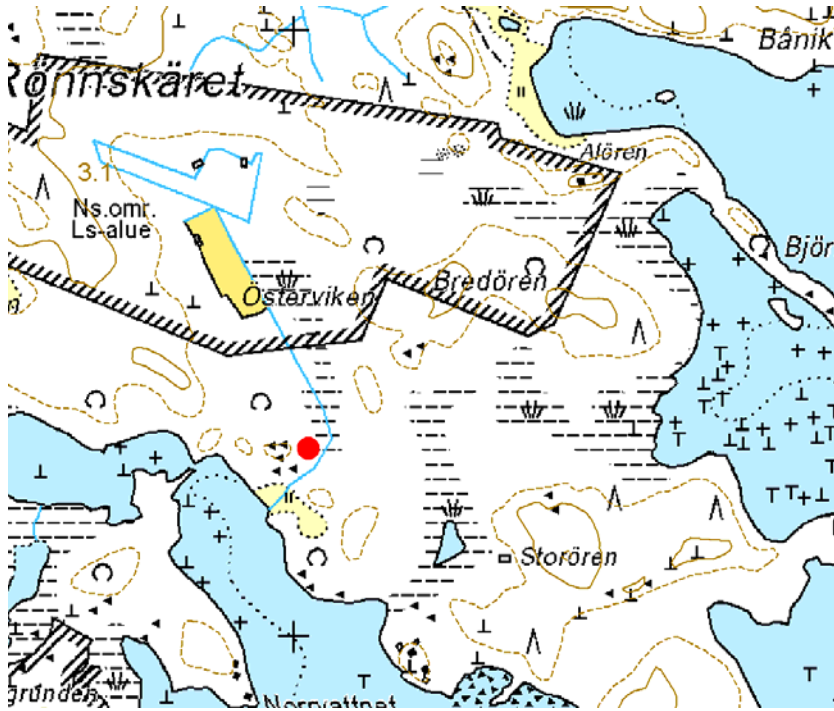
Ote maastokartasta 1332 02

x=7038 311, y=3209 026, z=2 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 18. Österviken 3 niittylato. (© Metsähallitus 2010)

18. MUSTASAARI, STORÖREN 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	- (niittyviljelyn jäännökset)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 02
Koordinaatit:	x=7038 304, y=3209 356, z=2 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	13,65 m ²
Etäisyystieto:	7,9 km länsi-lounaaseen Björköbyn kirkosta.

INVENTOINTI 2010

Aika:	13.7.2010
Valokuvat:	Storören 1_1-3, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännös Mustasaaren Rönnskäretin kaakkoisosassa Storörenin niemellä.

Taustatiedot

Vuoden 1970 topografikarttaan paikalle on merkitty lato.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Rönnskäretin kaakkoisosassa Storörenin niemessä keskellä pohjoisosassa. Kohde on rinteessä. Pohjois-, länsi- ja itäpuolella on niittyjä. Kasvillisuus on koivuvaltaista sekapuustoista kuivahkoa kangasta ja maaperä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on pyörö- ja pelkkahirsistä ja halkaistuista hirsistä rakennettu lahoava niittyladon jäännös. Ladossa on koirankaula- ja jyrkkänurkkasal-

voksia. Ladon oven suuntainen seinä on 3,9 m ja toinen sivu 3,5 m pitkä. Ladosta on jäljellä kuusi hirsikertaa. Ladonpohjan päällä on lisäksi lautoja, jotka ovat luultavasti peräisin kattorakenteista. Oviaukko on seinän toisessa reunassa. Oven leveys on noin puolet seinän leveydestä ja sen alla on kaksi hirsikertaa. Ladon keskiosan puoleisen ovenpielen hirsissä on pystylovi siihen upotettavaa listaa varten. Lato on rakennettu luonnonkivistä tehtyjen pinojen päälle. Hirsien päällä kasvaa jäkälää.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyvien rakenteiden perusteella 3,5 m x 3,9 m kokoiselle alueelle niittyjen eteläpuolelle niemen keskelle.

Tulkinta

Kyseessä on 1900-luvulle ajoittuva, viimeistään 60-luvulla rakennettu niitty lato.

Lisätietoja

Vuoden 1970 topografikartta, karttalehti 1332 02, Kansallisarkisto

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäännös

18. MUSTASAARI, STORÖREN 1

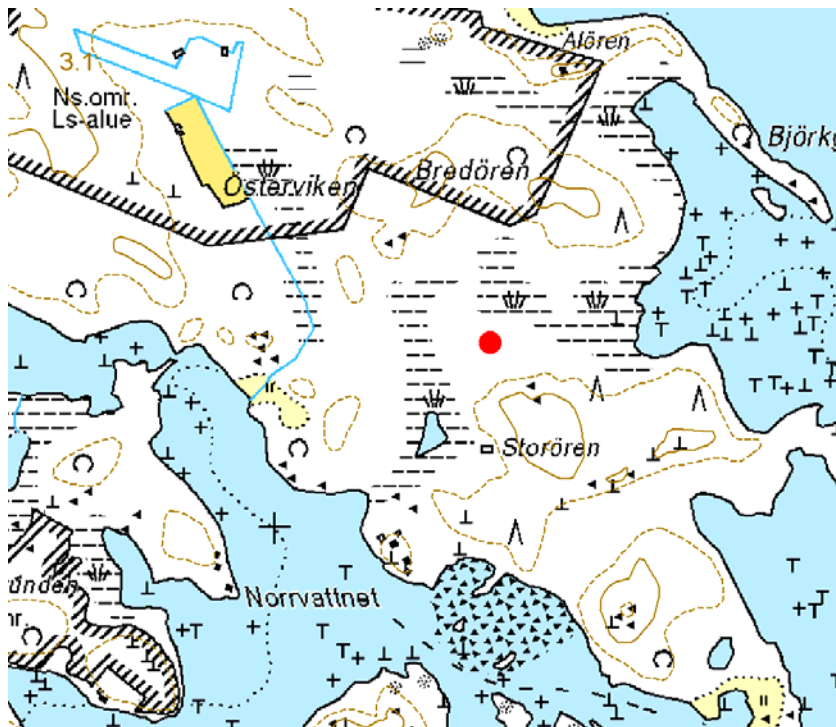
Ote maastokartasta 1332 02

x=7038 304, y=3209 356, z=2 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 19. Storören 1 niittylato. (© Metsähallitus 2010)

19. MUSTASAARI, STORÖREN 2

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	- (niittyviljelyn jäännökset)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 02
Koordinaatit:	x=7037 952, y=3209 461, z=2 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	19,35 m ²
Etäisyystieto:	7,9 km länsi-lounaaseen Björköbyn kirkosta.

INVENTOINTI 2010

Aika:	13.7.2010
Valokuvat:	Storören 2_1-3, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännös Mustasaaren Rönnskäretin kaakkoisosassa Storörenin niemellä.

Taustatiedot

V. 1970 topografikarttaan paikalle on merkitty lato ja koillispuolelle pelto.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Rönnskäretin kaakkoisosassa Storörenin niemellä 65 m lounaisrannasta koilliseen entisen pellon lounaisnurkalla. Kasvillisuus on aukeaa koivuvaltaista sekapuustoista tuoretta kangasta ja maaperä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on pyöröhirsistä rakennettu 4,3 m pitkä ja 4,5 m leveä koiran-kaulasalvoksinen lahoava niittyladon jäännös. Ladosta on jäljellä kuusi-

toista hirsikertaa mukaan lukien päätykolmion kolme hirsikertaa ja romahtaneita kattorakenteita. Lato on muodoltaan hieman ylöspäin levenevä. Ladossa on keskellä päätyseinää pystyautoista tehty pariovi, jonka alla on kaksi hirsikertaa. Oven pystyautojen ylä- ja alareunojen päälle on naulattu vaakalaudat. Oven ylä- ja alapuolella on pitkät kapeat vaakalaudat, jotka ulottuvat puoleenväliin oviaukon ja sivuseinän väliä. Laudat on naulattu päistään ja keskeltä pieniin laudanpätkiin, jotka on naulattu seinähirsiin, jolloin pitkien lautojen ja hirsien väliin jää tilaa. Ovet on siten voitu avata liu'uttamalla niitä sivuille. Katossa on käytetty lautoja, tuohta, päreitä ja huopapäälylystä. Rakenteissa olevat naulat ovat tavallisia rautanauvoja. Lattia on tehty ohuista pyöröhirsistä, jotka on tuettu alimpien seinähirsien päälle. Lato on rakennettu luonnonkivistä tehtyjen pinojen päälle. Hirsissä on pystyviivoja numerointina. Ladon sivustalla on ohutpuisten tikapuiden näköiset heinänkantoon käytetyt sapilaat.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyviltä osiltaan 4,3 m x 4,5 m kokoiselle alueelle niemen lounaisrannalle entisen pellon reunaan.

Tulkinta

Kyseessä on 1900-luvulle ajoittuva, viimeistään 60-luvulla rakennettu niitylato.

Lisätietoja

Vuoden 1970 topografikartta, karttalehti 1332 02, Kansallisarkisto

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäännös

19. MUSTASAARI, STORÖREN 1

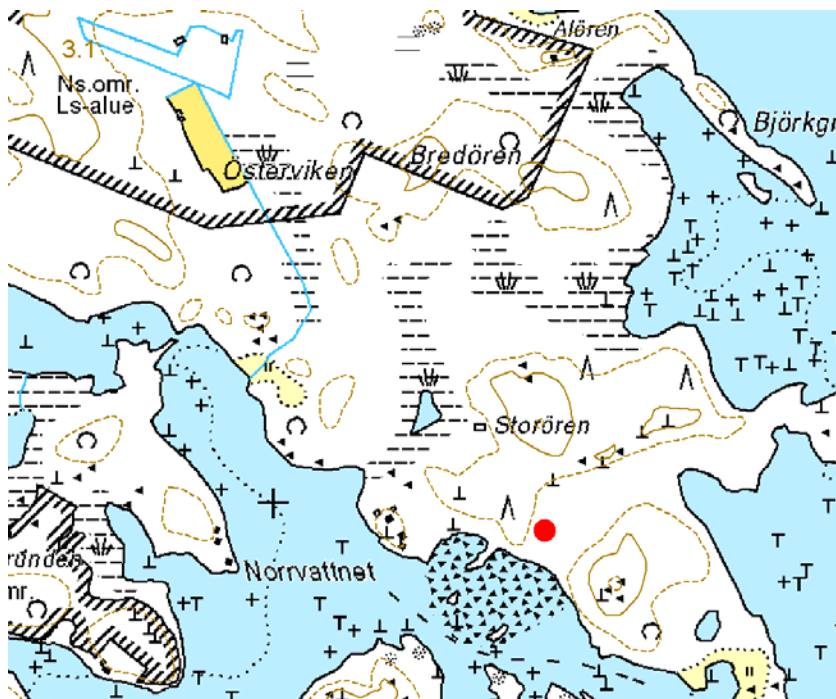
Ote maastokartasta 1332 02

x=7037 952, y=3209 461, z=2 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 20. Storören 2 niittylato. (© Metsähallitus 2010)

20. MUSTASAARI, STORÖREN 3

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	-
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 02
Koordinaatit:	x=7038 127, y=3209 349, z=2 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	20 m ²
Etäisyystieto:	8 km länsi-lounaaseen Björköbyn kirkosta.

INVENTOINTI 2010

Aika:	13.7.2010
Valokuvat:	Storören 3_1, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Eläinsuojan jäännös Mustasaaren Rönnskäretin kaakkoisosassa Storörenin niemellä.

Taustatiedot

Nykyiseen ja vuoden 1970 topografikarttaan paikalle on merkitty ulkorakennus.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Rönnskäretin kaakkoisosassa Storörenin niemien luoteisosassa olevan järven ja niityn itäpuolella 65 m järvestä itään. Kasvillisuus on koivuvaltaista sekapuustoista tuoretta kangasta ja maaperä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on laudoista ja muutamista pyöröhirsistä koostuva 4 m x 5 m

kokoinen lahoava epämääräisen näköinen ulkorakennuksen jäännös. Lau-doissa on tavallisia rautanauvoja.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyvin osin 4 m x 5 m kokoiselle alueelle niityn ja järven itäpuolelle.

Tulkinta

Kyseessä on mahdollisesti eläinsuojan jäännös, jossa on ollut hirsiperusta ja lautakatto. Kohde on rakennettu viimeistään 1960-luvulla.

Lisätietoja

Vuoden 1970 topografikartta, karttalehti 1332 02, Kansallisarkisto

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäännös

20. MUSTASAARI, STORÖREN 1

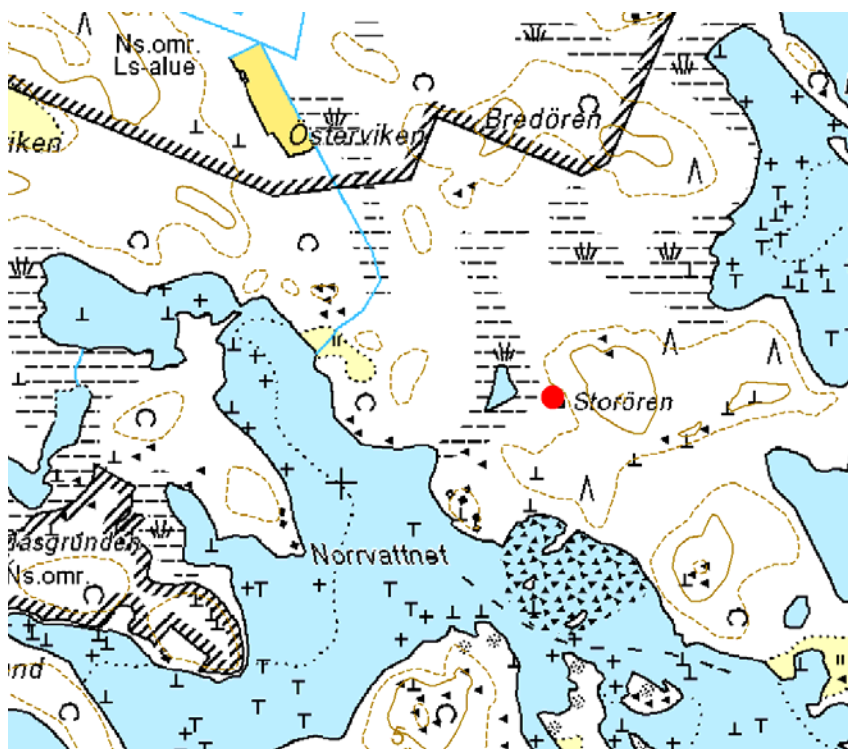
Ote maastokartasta 1332 02

x=7038 127, y=3209 349, z=2 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 21. Storören 3 eläinsuoja. (© Metsähallitus 2010)

21. MUSTASAARI, RÖNNSKÄRS SUND 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	- (niittyviljelyn jäännökset)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 02
Koordinaatit:	x=7039 257, y=3209 086, z=2 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	9,9 m ²
Etäisyystieto:	8,1 km länteen Björköbyn kirkosta.

INVENTOINTI 2010

Aika:	13.7.2010
Valokuvat:	Rönnskärs sund 1_1-2, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännös Mustasaaren Rönnskäretin koillisosassa Rönnskärs sundin eteläpuolella Björköby-Panike -vaellusreitlin varrella.

Taustatiedot

Kohde on löytynyt luontotyyppi-inventoinnin yhteydessä. Vuoden 1970 topografikartassa paikalla on lato.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Rönnskäretin koillisosassa, Rönnskärs sundin kaakkoispäädyn eteläpuolella Björköby-Panike -vaellusreitlin varrella polun länsipuolella. Rönnskärs sund muodostuu nykyään pienistä järvistä ja niitä ympäröivistä niityistä. Lähin järvenranta ladosta 85 m koilliseen. Kasvillisuus on kuusivaltaista sekapuustoista tuoretta kangasta ja maaperä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on pyöröhirsistä rakennettu 3 m x 3,3 m kokoinen koiran-kaulasalvoksinen lahoava niittyladon jäännös. Ladosta on jäljellä viisi hirsikertaa. Ladon päällä kasvaa runsaasti sammalta ja jäkälää ja keskellä pieniä kuusentaimia. Lato on maastossa melko heikosti erottuva.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyviltä osiltaan 3 m x 3,3 m kokoiselle alueelle.

Tulkinta

Kyseessä on 1900-luvulle ajoittuva, viimeistään 60-luvulla rakennettu niittylato. Suurin osa hirsistä on siirretty pois.

Lisätietoja

V. 1970 topografikartta, karttalehti 1332 02, Kansallisarkisto

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäännös

21. MUSTASAARI, RÖNSSKÄRS SUND 1

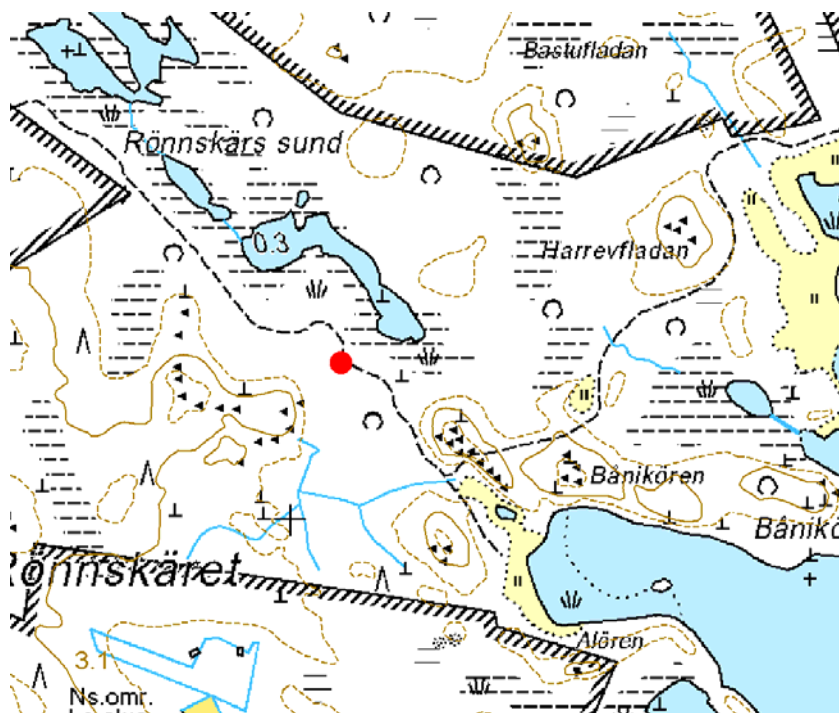
Ote maastokartasta 1332 02

x=7039 257, y=3209 086, z=2 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 22. Rönskärs sund 1 niittyladon parhaiten erottuvin nurkka.

(© Metsähallitus 2010)

22. MUSTASAARI, ÖVERLILLBRUNN 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	kalastuspaikat (kalastustukikohdat)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 06
Koordinaatit:	x=7043 871, y=3212 828, z=6 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	6 m ²
Etäisyystieto:	6 km luoteeseen Björköbyn kirkosta.

INVENTOINTI 2010

Aika:	14.7.2010
Valokuvat:	Överlillbrunn 1_1–4, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kuopanne ja kivirakennetta Mustasaaren Lappörarnan itäosassa Överlillbrunnin järven itäpuolella kivisellä harjanteella.

Taustatiedot

Kohde on Pohjanmaan museon maakunta-arkeologi Pentti Rislan aineistossa nro 89. Kohde on merkitty vanhaksi satamaksi.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Lappörarnan itäosassa Överlillbrunnin järven itäpuolella kivisen harjanteen etelärinteen laella. Kohde on Metsähallituksen alueen rajan tuntumassa. Kasvillisuus on kuusivaltaista sekapuustoista kangasta ja maaperä kivistä moreenia, josta hienoaines on huuhtoutunut pois.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on 2 m x 3 m kokoinen kivikkoon raivattu u-kirjaimen muotoinen matala kuoppa. Alarinteen puolelle on kasattu kiviä. Kivien päällä kasvaa runsaasti sammalta ja jäkälää.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyvin osin 2 m x 3 m kokoiselle alueelle harjanteen etelärinteeseen laen tuntumaan.

Tulkinta

Kyseessä on mahdollisesti tomtning-tyyppinen yöpymissuoja, joka ajoittuu historialliselle ajalle.

Lisätietoja

Samana kivisen harjanteen päällä n. 20 m kohteesta lounaaseen yksityismaan puolella on vierekkäin ainakin kolme epäselvää matalaa kivikkoon raivattua kuoppaa. Reunimmaisista ovat kooltaan 2 m x 3 m ja 2 m x 5 m ja keskimäinen on kapeampi. 2 m x 3 m kokoinen idänpuoleisin kuoppa on u-kirjaimen muotoinen ja kaksi muuta pitkänmuotoisia. Kuoppien pittemät sivut ovat poikittain harjanteen pituussuuntaan nähden. Kuoppien välissä on isompia kiviä ja pari päällekkäin pinottua kiveä. Koordinaatit ovat x=7043 863, y=3212 811, z=6 m mpy. Mahdolliset kivirakenteet lienevät osa kalastustukikohtaa.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

22. MUSTASAARI, ÖVERLILLBRUNN 1

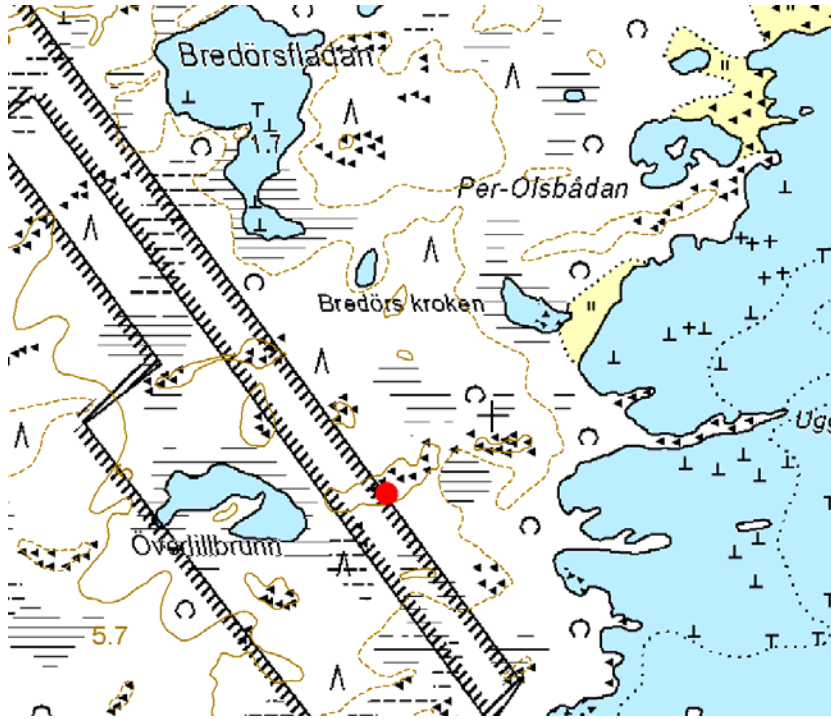
Ote maastokartasta 1332 06

x=7043 871, y=3212 828, z=6 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 23. Överlillbrunn 1 kuoppa taka-alalla kuusen juurella ja pinottua kiveä vasemmassa alakulmassa. (© Metsähallitus 2010)

Kuva 24. Överlillbrunn 1:n lounaispuolella yksityismaalla olevia epäselviä kuopanteita. (© Metsähallitus 2010)

23. MUSTASAARI, BREDÖRS KROKEN 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	- (niittyviljelyn jäännökset)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 06
Koordinaatit:	x=7044 258, y=3212 995, z=1,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	2 m ²
Etäisyystieto:	6,2 km luoteeseen Björköbyn kirkosta.

INVENTOINTI 2010

Aika:	14.7.2010
Valokuvat:	Bredörs kroken 1_1, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännös Mustasaaren Lappörarnan itäosassa Bredörs krokenin järven luoteispuolella.

Taustatiedot

Vuoden 1970 topografikarttaan paikalle on merkitty lato.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Lappörarnan itärannalla olevan Bredörs krokenin järven ja niityn luoteispuolella 45 m järvestä luoteeseen niityn laidalla. Kohde on Metsähallituksen alueen rajan tuntumassa. Kasvillisuus on koivuvaltaista sekapuustoista kuivahkoa kangasta ja maaperä kivistä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on 2 m x 1 m kokoisella alueella muutama pitkälle lahonnut

hirsi päällekkäin. Ympärillä on tasakorkuisia luonnonkiviä, joista osa voi olla ladon nurkkakiviä. Kivien kohdalla ei kasva puita.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maan pinnalle näkyvien hirsirakenteiden osalta 2 m x 1 m kokoiselle alueelle niityn reunaan.

Tulkinta

Kyseessä on 1900-luvulle ajoittuvan, viimeistään 60-luvulla rakennetun, pois siirretyn niityladon jäännös. Ympärillä olevista kivistä on vaikea sanoa, mitkä niistä ovat mahdollisia nurkkakiviä.

Lisätietoja

Vuoden 1970 topografikartta, karttalehti 1332 06, Kansallisarkisto

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäännös

23. MUSTASAARI, BREDÖRS KROKEN 1

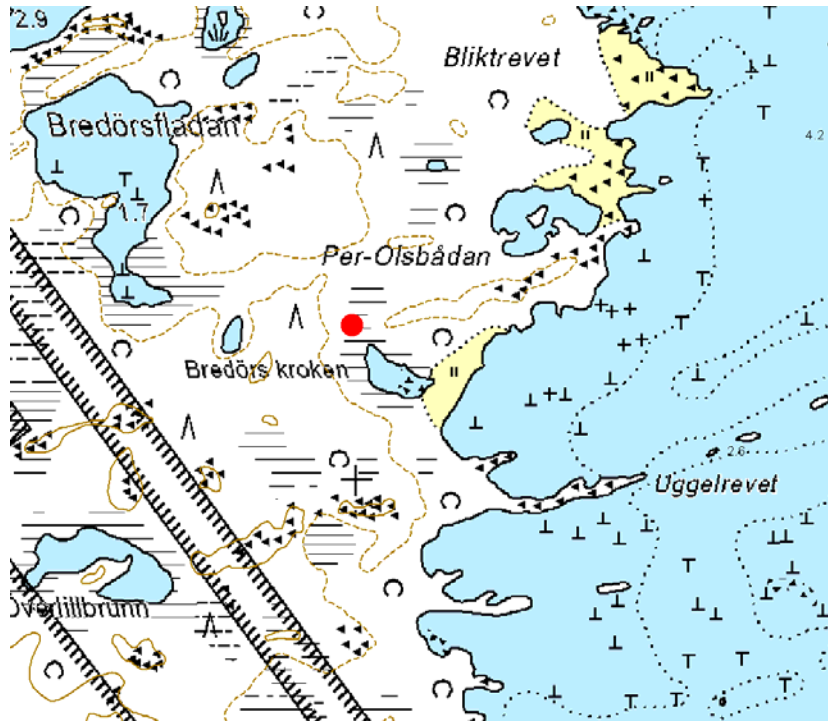
Ote maastokartasta 1332 06

x=7044 258, y=3212 995, z=1,5 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 25. Bredörs kroken 1 näyttyladon lahoavia hirsiiä. (© Metsähallitus 2010)

24. MUSTASAARI, PER-OLSBÅDAN 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	- (niittyviljelyn jäännökset)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 06
Koordinaatit:	x=7044 381, y=3213 055, z=2 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	12,25 m ²
Etäisyystieto:	6,2 km luoteeseen Björköbyn kirkosta.

INVENTOINTI 2010

Aika:	14.7.2010
Valokuvat:	Per-Olsbådan 1_1, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännös Mustasaaren Lappörarnan itäosassa Per-Olsbådanissa.

Taustatiedot

Kohde löytyi ilman ennakkotietoja maastoinventoinnissa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Lappörarnan itäosassa Per-Olsbådanissa pienen moreeniharjanteen lounaispuolella Metsähallituksen alueen rajalla. Kohteen pohjois- ja itäpuolella on niittyjä. Kasvillisuus on koivuvaltaista sekapuustoista kuivahkoa kangasta ja maaperä kivistä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on pelkkahirsistä salvottu 3,5 m x 3,5 m kokoinen lahoava niittyladon jäännös. Ladosta on jäljellä neljä hirsikertaa. Hirsien päällä kasvaa

jäkälää ja sammalta ja keskellä latoa kuusi.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyviltä osiltaan 3,5 m x 3,5 m kokoiselle alueelle.

Tulkinta

Kyseessä on 1900-luvulle ajoittuva, viimeistään 60-luvulla rakennettu niitylato. Suurin osa hirsistä on luultavasti siirretty pois.

Lisätietoja

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjännös

24. MUSTASAARI, PER-OLSBÅDAN 1

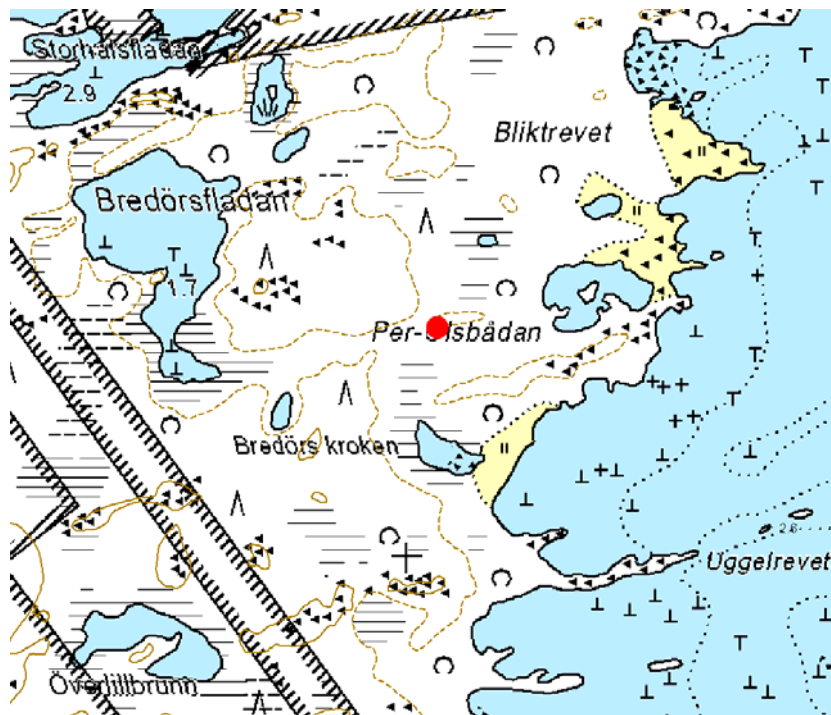
Ote maastokartasta 1332 06

x=7044 381, y=3213 055, z=2 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 26. Per-Olsbådan 1 niitty lato. (© Metsähallitus 2010)

25. MUSTASAARI, STORBRUNNEN 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	- (niittyviljelyn jäännökset)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	uusi aika
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 06
Koordinaatit:	x=7043 805, y=3211 469, z=3 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkitä:	ei merkintää
Pinta-ala:	12,25 m ²
Etäisyystieto:	7 km luoteeseen Björköbyn kirkosta.

INVENTOINTI 2010

Aika:	14.7.2010
Valokuvat:	Storbrunnen 1_1–3, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Niittyladon jäännös Mustasaaren Lappörarnan keskiosissa Storbrunnenin itäpuolella.

Taustatiedot

Vuoden 1970 topografikarttaan paikalle on merkitty lato.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Lappörarnan keskiosissa Storbrunnenin järven ja niityn itäpuolella hieman ympäristöä korkeammalla kohdalla. Järven ranta sijaitsee kohteesta 220 m länteen. Kasvillisuus on kuusivaltaista sekapuustoista tuoretta kangasta ja maaperä kivistä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on pyörö- ja pelkkahirsistä rakennettu 3,5 m x 3,5 m kokoinen koirankaulasalvoksinen lahoava niittyladon jäännös. Ladosta on jäljellä neljä hirsikertaa. Oviaukko on pohjoiseen seinän koillisreunassa. Oven leveys on n. puolet seinän leveydestä. Ovenpielissä hirsien keskellä on pystylovi, johon on upotettu puulista. Ovi on tehty irtonaisista reunoista lovetuista poikkihirsistä, joista osa on vielä kiinni listassa. Rakenteista löytyi tavallinen rautanaula. Hirsien päällä kasvaa hieman jäkälää ja sammalta.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyviltä osiltaan 3,5 m x 3,5 m kokoiselle alueelle niityn reunalle.

Tulkinta

Kyseessä on 1900-luvulle ajoittuva, viimeistään 60-luvulla rakennettu niittylato.

Lisätietoja

Vuoden 1970 topografikartta, karttalehti 1332 06, Kansallisarkisto

Luokitusehdotus

muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjäännös

25. MUSTASAARI, STORBRUNNEN 1

Ote maastokartasta 1332 06

x=7043 805, y=3211 469, z=3 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 27. Storbrunnen 1 niitty lato. (© Metsähallitus 2010)

26. MUSTASAARI, FINNVIKFLADAN 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	kalastuspaikat (kalastustukikohdat)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 06
Koordinaatit:	x=7043 132, y=3212 146, z=7,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	7,8 m ²
Etäisyystieto:	6,1 km luoteeseen Björköbyn kirkosta.

INVENTOINTI 2010

Aika:	14.7.2010
Valokuvat:	Finnvikfladan 1_1-2, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivivalli ja kuopanne Mustasaaren Lappörarnan itäosassa Finnvikfladanin pohjoispuolella kivisellä harjanteella.

Taustatiedot

Kohde on Pohjanmaan museon maakunta-arkeologi Pentti Rislan aineistossa nro 87, vanha kalastussija.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Lappörarnan itäosassa, Finnvikfladanin pohjoispuolella olevan kivisen harjanteen lounaisrinteessä laen lähellä. Kasvilisuus on haapavaltaista sekapuustoista tuoretta kangasta ja maaperä kivistä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on 1,8 m leveä ja 2,5 m pitkä matala kuopanne, joka itäpuolelta

rajautuu 3 m x 0,8 m kokoiseen, 20–50 cm kokoisista luonnonkivistä kasattuun valliin. Vallissa on 3-4 kivikertaa ja se on n. 60 cm korkea. Kuopan etelä- ja länsireunalla on suurimmaksi osaksi suuremmista luonnonkivistä muodostuvat luonnolliset kivivallit, joissa saattaa olla muutama nostettu kivi. Kuopan pohjoispuolella on suuri kivenlohkare. Luonnonvallit ovat paksun turpeen peitossa, idänpuoleinen valli erottuu parhaiten, vaikka päällä onkin sammalta.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyvin osin n. 2,6 m x 3 m kokoiselle alueelle harjanteen lounaisrinteeseen laen tuntumaan.

Tulkinta

Kyseessä on mahdollisesti tomtning-tyyppinen yöpymissuoja, joka ajoittuu historialliselle ajalle.

Lisätietoja**Luokitusehdotus**

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

26. MUSTASAARI, FINNVIKFLADAN 1

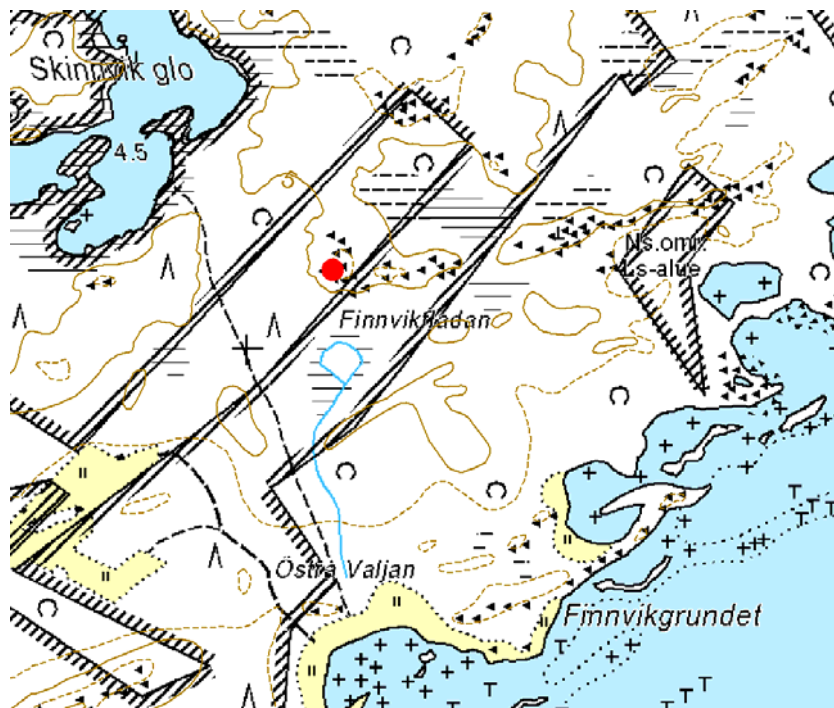
Ote maastokartasta 1332 06

x=7043 132, y=3212 146, z=7,5 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 28. Finnvikfladan 1 kiviovallia ja kuoppa koilliseen.

(© Metsähallitus 2010)

27. MUSTASAARI, LAPPÖRARNA 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	kulkuväylät (liikenteeseen ja tiedonkulkuun liittyvät muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	merimerkit (väylämerkit)
Reiska-tyyppi:	liikennekohteet
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	2
Peruskartta:	1332 05
Koordinaatit:	x=7042 870, y=3210 495, z=11 m mpy x=7042 863, y=3210 504, z=11 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste, järjestyksessä pieni röykkiö, suuri röykkiö
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	18,2 m ²
Etäisyystieto:	7,4 km luoteeseen Björköbyn kirkosta

INVENTOINTI 2010

Aika:	14.7.2010
Valokuvat:	Lappörarna 1_1-4, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kaksi röykkiötä Mustasaaren Lappörarnan lounaisosassa etelä-pohjois-suuntaisen lahden koillispuolella olevan mäen päällä.

Taustatiedot

Kohde on merkitty nykyiseen maastokarttaan nimellä Jungfrudans eli jatulintarha. Kohde on merkitty myös Reiskaan jatulintarhaksi.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Lappörarnan lounaisosassa, etelä-pohjois-suuntaisen lahden koillispuolella olevan mäen kivisen laen kaakkoisreunalla. Ylärinne laskee jyrkästi etelään ja lounaaseen. Kasvillisuus on kuusivaltaista seka-puustoista tuoretta kangasta ja maaperä kivistä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on kaksi rökkiötä, jotka sijaitsevat 11 m etäisyydellä toisistaan. Kaakonpuoleinen suurempi rökkiö on rakennettu puuttomaan kivikkoon. Rökkiö on halkaisijaltaan 4,5 m kokoinen ja 60 cm korkea, ja se on koottu enimmäkseen pienistä 20–30 cm kokoisista kivistä. Rökkiö on muodoltaan pyöreä ja sen keskellä on suppilomainen pyöreä kuoppa, jonka halkaisija on 1,5 m ja syvyys 60 cm. Rökkiön muoto on hyvin selkeä. Rökkiön pinnalla kasvaa jäkälää ja sammalta.

Pienempi luoteenpuoleinen rökkiö on pyöreähkö epämääräisen muotoinen, halkaisijaltaan n. 1,7 m. Rökkiö on matala ja se on koottu n. 20–30 cm kokoisista kivistä. Rökkiö on sammaleen ja jäkälän peittämä. Pienemmän rökkiön kohdalla on enemmän turvetta ja muuta kasvillisuutta ja se on paljon heikommin erottuva.

Kohteen rajaus

Yksittäiset rökkiöt rajautuvat maanpinnalle näkyvin osin halkaisijaltaan 1,7 m ja 4,5 m kokoisille ympyränmuotoisille alueille 11 m etäisyydelle toisistaan luode-kaakkosuuntaisesti.

Tulkinta

Suurempi rökkiö on kohteen sijainnin perusteella mahdollisesti jonkinlainen merimerkki. Pienemmän rökkiön funktiosta ei ole selvyyttä. Kohteet ajoittuvat historialliselle ajalle.

Lisätietoja**Luokitusehdotus**

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

27. MUSTASAARI, LAPPÖRARNA 1

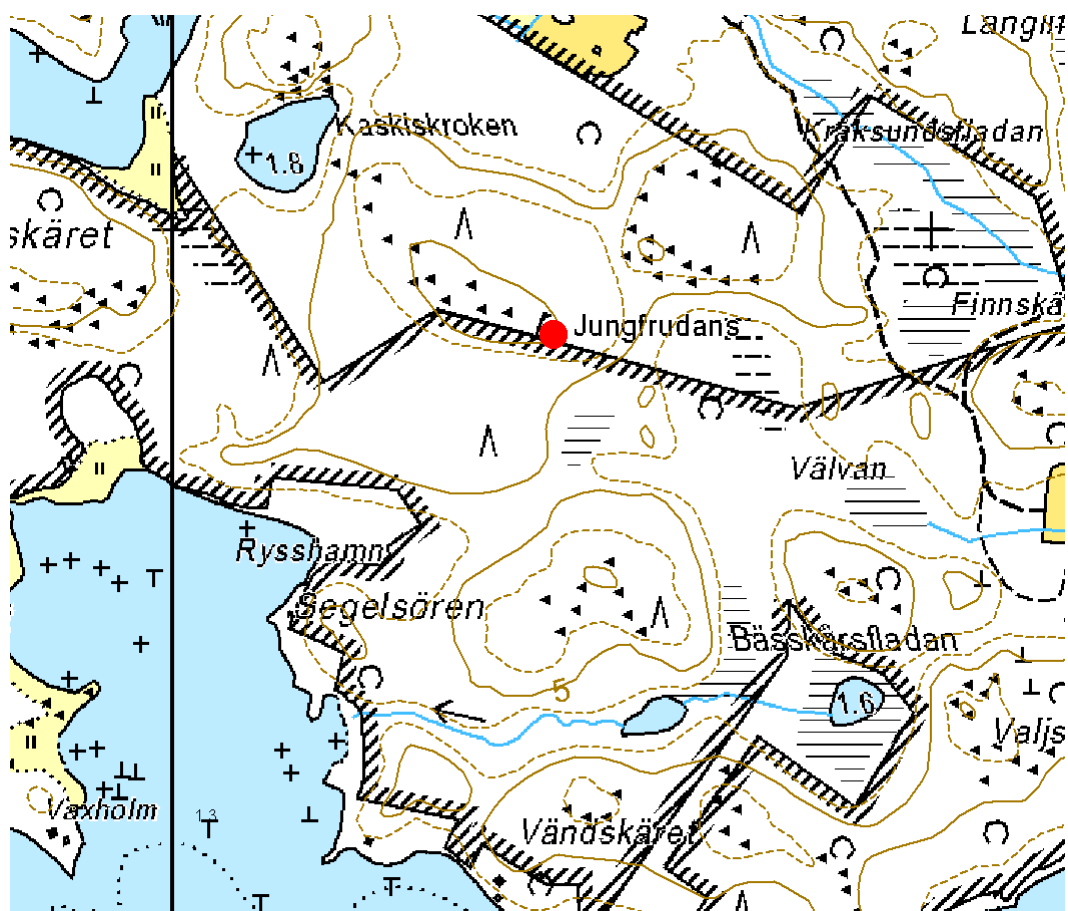
Ote maastokartasta 1332 05

x=7042 863, y=3210 504, z=11 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 28. Lappörarna 1 pienempi röykkiö edessä varjon kohdalla, takana näkyy suurempi röykkiö.
(© Metsähallitus 2010)

Kuva 29. Lappörarna 1 suurempi röykkiö. (© Metsähallitus 2010)

28. MUSTASAARI, LAPPÖRARNA 2

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	kalastuspaikat (kalastustukikohdat)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat?
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokka:	muu historiallisen ajan kohde
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1332 05
Koordinaatit:	x=7042 936, y=3210 681, z=7,5 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	1,5 m ²
Etäisyystieto:	7,3 km luoteeseen Björköbyn kirkosta.

INVENTOINTI 2010

Aika:	14.7.2010
Valokuvat:	Lappörarna 2_1-3, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Röykkiö Mustasaaren Lappörarnan lounaisosassa kivisessä rinteessä Finnskärsfladanin länsipuolella olevalla mäellä.

Taustatiedot

Kohde on Pohjanmaan museon maakunta-arkeologi Pentti Rislan aineistossa nro 100. Kohde on merkitty kalasijaksi.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Lappörarnan lounaisosassa Finnskärsfladanin länsipuolella olevan mäen kivisellä etelärinteellä. Kasvillisuus on koi-
vuvaltaista kuivahkoa kangasta ja maaperä kivistä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on 1,5 m x 1 m kokoinen pitkänomainen matala röykkiö, joka koostuu muutamista n. 40 cm kokoisista kivistä. Puolen metrin päässä ala-

rinteessä on siirtolohkare. Kivien päällä kasvaa jäkälää. 10 m etäisyydellä rökkiöstä länteen kivikossa on tasanne, jossa ei ole suuria kiviä, mutta mitään rakenteita ei näy.

Kohteen rajaus

Rökkiö rajautuu maanpinnalle näkyvin osin n. 1 m x 1,5 m kokoiselle alueelle paljaaseen kivikkoon.

Tulkinta

Kohteen tulkinta on epäselvä. Paikka voi olla vanha kalastustukikohta, mutta rakenteet ovat epäselviä. Rökkiö voi olla myös jonkinlainen merkki. Kohde ajoittuu historialliselle ajalle.

Lisätietoja

Luokitusehdotus

Muu historiallisen ajan kohde, ei muinaisjännös

28. MUSTASAARI, LAPPÖRARNA 2

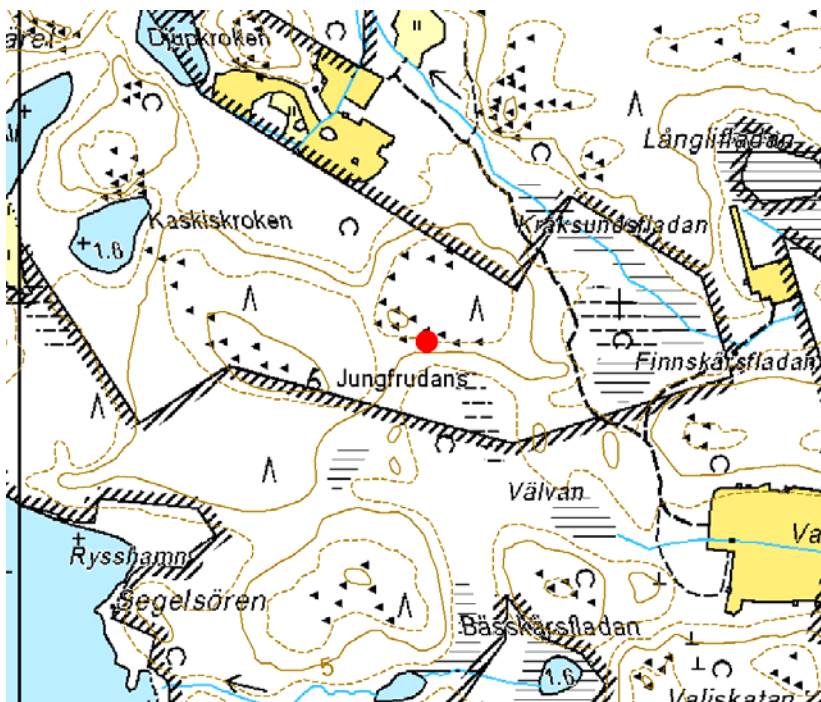
Ote maastokartasta 1332 05

x=7042 936, y=3210 681, z=7,5 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 30. Lappörarna 3 röykkiö. (© Metsähallitus 2010)

Kuva 31. Lappörarna 3 röykkiöstä 10 m länteen olevaa tasannetta.
(© Metsähallitus 2010)

29. MUSTASAARI, RÅSKÄRET 1

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat (elinkeinohistorialliset muinaisjäännökset)
Tyyppin tarkenne:	kalastuspaikat (kalastustukikohdat)
Reiska-tyyppi:	valmistuspaikat/työpaikat
Ajoitus:	historiallinen
Rauhoitusluokka:	2
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	1331 06
Koordinaatit:	x=7035 919, y=3212 961, z=3 m mpy
Koordinaattiselite:	keskipiste
Maastomerkintä:	ei merkintää
Pinta-ala:	12,25 m ²
Etäisyystieto:	5,4 km lounaaseen Björkobyn kirkosta

INVENTOINTI 2010

Aika:	19.7.2010
Valokuvat:	Råskäret 1_1-3, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kalastustukikohta Mustasaaren Grundskatin pohjoisosassa Börsskäretin ja Uddenin välissä olevan Råskäretin niemellä.

Taustatiedot

Kohteen paikalle on Pohjanmaan museon maakunta-arkeologi Pentti Rislan aineistossa nro 44, kalasauna.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mustasaaren Grundskatin pohjoisosassa Börsskäretin ja Uddenin välissä olevan Råskäretin niemen keskiosassa matalan itä-länsisuuntaisen moreeniharjanteen eteläpuoleisessa rinteessä. Kasvillisuus on koivuvaltaista tuoretta kangasta ja maaperä kivistä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on siirtolohkareen viereen tehty pisananmuotoinen n. 3,5 m x 3,5 m kokoinen rakennuksen kivijalka. Kivijalan pohjoisosassa ylärinteen puolella näyttäisi olevan kaksi kivikertaa ja muuten kertoja on yksi. Siirtolohkare muodostaa länsiseinämän. Kivijalka on leveämpi itäpäästään, 3,5 m, ja kapeampi siirtolohkareen puoleisesta länsipäästään, 1,8 m. Kivijalan etelän- eli alarinteenpuoleinen osa on 3 m pitkä ja ylärinteenpuoleinen osa jatkuu länsipäästään siirtolohkareen taakse ollen 3,5 m pitkä. Kivijalka on paksun turpeen peitossa ja melko huonosti erottuva.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maan päälle näkyviltä osiltaan 3,5 m x 3,5 m kokoiselle alueelle.

Tulkinta

Kyseessä on tomtning-tyyppinen yöpymissuoja, joka ajoittuu historialliselle ajalle.

Lisätietoja**Luokitusehdotus**

Luokka 2. Rauhoitusasteen tarkempi määrittely edellyttää lisätutkimuksia.

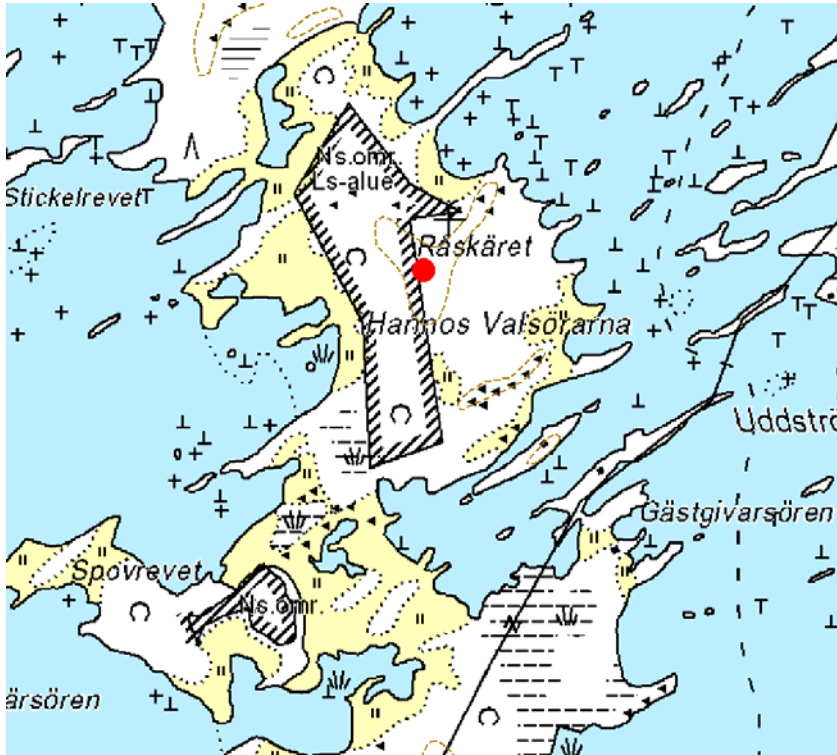
29. MUSTASAARI, RÅSKÄRET 1

Ote maastokartasta 1331 06

x=7035 919, y=3212 961, z=3 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

Kuva 32. Råskäret 1 yöpymissuojan kivijalkaa siirtolohkareen oikealla puolella kuusen alla. (© Metsähallitus 2010)

30. MUSTASAARI, HARREVFLADAN 1 LATO

PERUSTIEDOT

Reiska-tyyppi: valmistuspaikat/työpaikat
 Ajoitus: uusi aika
 Lukumäärä: 1
 Peruskartta: 1332 02
 Koordinaatit: x=7039 331, y=3209 554, z=2 m mpy
 Koordinaattiselite: keskipiste
 Maastomerkintä: ei merkintää
 Pinta-ala: 10,23 m²
 Etäisyystieto: 7,5 km länteen Björköbyn kirkosta.

INVENTOINTI 2010

Aika: 13.7.2010
 Valokuvat: Harrevfladan 1_1–2, Metsähallitus

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kunnostettu niittylato Mustasaaren Slättskäretin eteläosassa Harrevfladanissa Björköby-Panike -vaellusreitillä varrella.

Taustatiedot

Kohde on löytynyt luontotyyppi-inventoinnin yhteydessä. V. 1970 topografikarttaan paikalle on merkitty lato.

TUTKIMUSKERTOMUS

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Slättskäretin eteläosassa Harrevfladanissa Björköby-Panike -vaellusreitillä pohjoispuolella. Kohteen etelä- ja länsipuolella on niittyjä. Kasvillisuus on koivuvaltaista tuoretta kangasta ja maaperä moreenia. Alue toimii lammaslaitumena.

Kohteen kuvaus

Kohteessa on pyöröhirsistä rakennettu 3,3 m pitkä ja 3,1 m leveä koiran-kaulasalvoksinen kunnostettu niittylato. Lato on koottu osin hirsien välissä olevilla puutapeilla. Ovi on päätyseinän toisessa reunassa ja sen alla on kaksi hirsikertaa. Ladon keskikohdan puoleisessa ovenpielessä hirsien keskellä on pystylovi, jossa on lista. Vastaavanlainen lista on myös oven

toisessa pielessä. Listat kiinnittyvät oven päällä ja alla oleviin hirsiin. Ovi on tehty yhdeksästä irrotettavasta poikittain olevasta pyöröhirsiä, joiden päihin on tehty pystylovet ovenpieluslistoja varten. Perustus on tehty luonnonkivistä. Ladossa on vuoliaisten päälle rakennettu olkikatto, jonka päällä on painopuita- ja kiviä. Katon päädyissä on laudat ja kapeita pystyriukuja estämässä olkien valumista. Ladon lattia on tehty pyöröhirsiä, jotka on tuettu alimpien seinähirren päälle. Hirsiin on kaiverrettu nimikirjaimia.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu maanpinnalle näkyvin osin 3,3 m x 3,1 m kokoiselle alueelle niittyjen itä- ja pohjoispuolelle vaellusreitillä pohjoispuolelle.

Tulkinta

Kyseessä on 1900-luvulle ajoittuva, viimeistään 60-luvulla rakennettu, vast'ikään kunnostettu niittylato.

Lisätietoja

Vuoden 1970 topografikartta, karttalehti 1332 02, Kansallisarkisto

30. MUSTASAARI, HARREVFLADAN 1

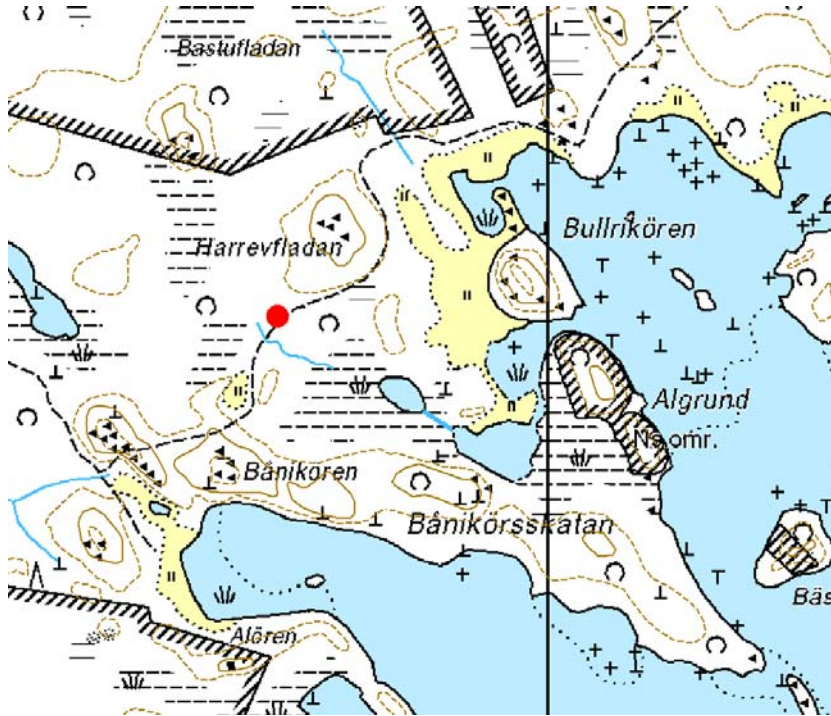
Ote maastokartasta 1332 02

x=7039 331, y=3209 554, z=2 m mpy

Mittakaava 1:10 000

© Metsähallitus 2010

© Maanmittauslaitos 1/MYY/10

Kuva 33. Harrevfladan 1 niittylato. (© Metsähallitus 2010)

3. TULKINTA JA JOHTOPÄÄTÖSET

Inventoinnissa havaittiin alueella sijaitsevan kohtuullisen runsaasti kulttuuriperintökohteita. Käytännössä ne voidaan jakaa kahteen luokkaan, niittykulttuuriin ja karjanhoitoon, sekä kalastustukikohtiin ja merenkulkuun. Nämä ovatkin olleet saariston tärkeimpiä elinkeinoja ja tuottaneet eniten jälkiä kiinteään kulttuuriperintöaineistoon. Lisäksi alueeseen kuuluu Wargiksen tila rakennustenjäänteineen, kiviaitoineen ja raivattuine alueineen. Vaikka Metsähallitukselle kuuluu vain kohtuullisen pieni alue koko alueen saaristosta ja maailmanperintöalueesta, tavattiin alueelta silti runsaasti kohteita. Voidaankin olettaa että niitä on yksityismaiden puolella vielä runsaasti löytämättä. Inventointialue on ollut yhtenä oleellisena ihmisen toiminta-alueena satojen vuosien ajan, siitä lähtien kun se on noussut merestä.

Merenkurkun maailmanperintöalueen Metsähallituksen osien inventointi oli kohtuullisen haastava tehtävä. Koska alue rajautuu maanomistuksellisesti, sirpaleisten palstojen löytäminen on haastava tehtävä matalassa rantasukkessiomaastossa. Liikkuminen on matalilla vesialueilla haastavaa ja vaarallistakin ilman asiantuntevaa kuljettajaa. Lisäksi matalilla ranta-alueilla saattaa joutua kulkemaan useita kilometrejä syrjään päästäkseen jonkin kosteikkoalueen tai vesikapeikon yli. Tämä hidastaa maastotyön suorittamista dramaattisesti.

Merenkurkun maailmanperintöalueen Metsähallituksen hallinnoimat osat vaikuttavan olevan kohtuullisella inventointitasolla. Ulkosaaristossa sijaitsevia kohteita, jotka vaativat 3. luokan aluksen ja miehistön ei tässä yhteydessä päästy tarkastamaan, mutta kaikilla alueilla on tehty jonkinasteisia historiallisia selvityksiä jotka vaihtelevat Mikkelinosaarten tarkasta arkeologisesta muinaisjäännösinventoinnista Bergö Gaddarnan Hoito- ja käyttösuunnitelmaan liittyvään paikallisten tietoihin perustuvaan selvitykseen. Huomionarvoista on kuitenkin että ylivoimaisesti suurin osa Merenkurkun maailmanperintöalueesta on merialuetta, eikä alueella ole tehty vedenalaisten muinaisjäännösten selvityksiä muutamia yksittäisiä sukelluksia lukuun ottamatta. Muinaisjäännösrekisterin mukaan maailmanperintöalueen kuntien vesialueilta on tiedossa 45 hylkyä, joista suuri osa sijaitsee oletettavasti Maailmanperintöalueen vesistöissä. Lisäksi Metsähallituksen vedenalaisissa luontoinventoinneissa 2010 tavattiin alueelta 12 uutta hylkyä tai hyllyn osaa.

LIITE 1. KOHTEIDEN TYYPIT

Arkeologiset kohteet											
Luokitus	asuinpaikat	hautapaikat	puolustusvarustukset	kulttipaikat	valmistuspaikat ja työpaikat	taide ja muistomerkit	liikennekohteet	vedenalaiset kohteet	kivi- ja maarakenteet	ei määritellyt	yhteensä
Muinaisjäännösrekisterissä oleva kohde					4		3				7
Muu arkeologinen kohde					22				1		23

LIITE 2. KOHDELUETTELO

Kohde	tulkinta	Koordinaatit	LK
1. MUSTASAARI, BORGARÖREN 1	Lato	x=7035 175, y=3208 961, z=2 m mpy	-
2. MUSTASAARI, SKOGSÖREN 1	Lato	x=7037 047, y=3211 733, z=2 m mpy	-
3. MUSTASAARI, LILLSKÄRET 1	Lato	x=7036 884, y=3211 641, z=2 m mpy	-
4. MUSTASAARI, LILLSKÄR 1	Merimerkki	x=7037 438, y=3208 461, z=4 m mpy	2
5. MUSTASAARI, LILLSKÄR 2	Merimerkki	x=7037 515, y=3208 380, z=6 m mpy	2
6. MUSTASAARI, VARGIS 1	Piharakenteita	x=7037 456, y=3208 462, z=3 m mpy	-
7. MUSTASAARI, VARGIS 2	Piharakenteita	x=7037 332, y=3208 356, z=3,5 m mpy	-
8. MUSTASAARI, BJÖRKÖREN 1	Kivijalka	x=7037 257, y=3208 871, z=1 m mpy	-
9. MUSTASAARI, HÄSTSKÄRET 1	Lato	x=7040 718, y=3211 018, z=2 m mpy	-
10. MUSTASAARI, HÄSTSKÄRET 2	tomtning	x=7040 568, y=3210 863, z=11 m mpy	2
11. MUSTASAARI, KRUTBÅDAN 1	Lato	x=7040 377, y=3210 994, z=2 m mpy	-
12. MUSTASAARI, KRUTBÅDAN 2	Lato	x=7040 255, y=3210 934, z=2 m mpy	-
13. MUSTASAARI, KRUTBÅDAN 3	Lato	x=7040 194, y=3210 795, z=2 m mpy	-
14. MUSTASAARI, HYNDÖRFLADAN 1	Lato	x=7040 804, y=3209 755, z=2 m mpy	-
15. MUSTASAARI, ÖSTERVIKEN 1	Lato	x=7038 466, y=3209 083, z=2 m mpy	-
16. MUSTASAARI, ÖSTERVIKEN 2	Lato	x=7038 458, y=3209 157, z=2 m mpy	-
17. MUSTASAARI, ÖSTERVIKEN 3	Lato	x=7038 311, y=3209 026, z=2 m mpy	-
18. MUSTASAARI, STORÖREN 1	Lato	x=7038 304, y=3209 356, z=2 m mpy	-
19. MUSTASAARI, STORÖREN 2	Lato	x=7037 952, y=3209 461, z=2 m mpy	-
20. MUSTASAARI, STORÖREN 3	Eläinsuoja	x=7038 127, y=3209 349, z=2 m mpy	-
21. MUSTASAARI, RÖNNSKÄRS SUND 1	Lato	x=7039 257, y=3209 086, z=2 m mpy	-
22. MUSTASAARI, ÖVERLILLBRUNN 1	tomtning, satama?	x=7043 871, y=3212 828, z=6 m mpy	2
23. MUSTASAARI, BREDÖRS KROKEN 1	Lato	x=7044 258, y=3212 995, z=1,5 m mpy	-
24. MUSTASAARI, PER-OLSBÅDAN 1	Lato	x=7044 381, y=3213 055, z=2 m mpy	-
25. MUSTASAARI, STORBRUNNEN 1	Lato	x=7043 805, y=3211 469, z=3 m mpy	-
26. MUSTASAARI, FINNVIKFLADAN 1	tomtning	x=7043 132, y=3212 146, z=7,5 m mpy	2
27. MUSTASAARI, LAPPÖRARNA 1	Röykkiö, Kummeli?	x=7042 863, y=3210 504, z=11 m mpy	2
28. MUSTASAARI, LAPPÖRARNA 2	röykkiö	x=7042 936, y=3210 681, z=7,5 m mpy	-
29. MUSTASAARI, RÅSKÄRET 1	tomtning	x=7035 919, y=3212 961, z=3 m mpy	2
30. MUSTASAARI, HARREVFLADAN 1	Lato	x=7039 331, y=3209 554, z=2 m mpy	-